

4.

Pra 36 ran. 3
5
1847 3²

DISSERTATIO IVRIS CRIMINALIS
SENTENTIA CONDEMNATORIA

OPUS SVB
PRAEVI A INQVISTITIONE
S P E C I A L I

P 502.

D R A M
P R A E S I D E
DANIELE NETTELBLADT

POT. BOR. REGI A CONSILII INTIMIS
ACADEMIAE FRIDERICIANAE DIRECTORE
ET FACVLTATIS IVRIDICAE ORDINARIO

D. XXVIII. APRIL. MDCCLXXVII.

D E F E N D E T
CHRISTOPHORVS IOANNES GEIER

HARSCHBERGA SILESIVS
SVR. CAND. ET REGIAE SOC. SCIENTIARVM ET ARTIVM FRANCOF.
M E M B R. O R D.

H A L A E
APVD I. C. HENDEL.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or reference number.

Faint, mirrored text from the reverse side of the page, likely bleed-through from a printed document. The text is mostly illegible due to fading and the texture of the paper.

Handwritten marks or numbers on the right edge of the page.

I L L V S T R I S S I M O
A T Q V E
E X C E L L E N T I S S I M O D O M I N O
D O M I N O
I O A N N I H E N R I C O C A S I M I R O

D E C A R M E R
A V G V S T I S S I M I B O R V S S O R V M R E G I S
S T A T V S E T I V S T I T I A E A D M I N I S T R O A C T V A L I,
T R I V M I V S T I T I A E S V P R E M O R V M C O L L E G I O R V M S I L E S I A E,
E T
C O N C I L I I P R O V I N C I A L I S ' N O B I L I V M,
S V M M O P R A E S I D I

M A E C E N A T I E T D O M I N O S V O
I N D V L G E N T I S S I M O

D. D. D.

C H R I S T O P H O R V S I O A N N E S G E I E R.

INSTITUTIONE
ATQUE
EXCELSISSIMO DOMINO
D O M I N O
IOHANNI HENRICO CASIMIRO
DE C A R M E R
AVGVSTISSIMO HANNOVERVM REGIS
SACRAE THEOLOGICAE FACULTATIS
CANONICO ET PASTORI
MAECENATI ET DOMINO SVO
INDVIGENTISSIMO
E. D. D.
CHRISTOPHORVS IOHANNES GEIER

DISSERTATIO IVRIS CRIMINALIS
DE
SENTENTIA CONDEMNATORIA
SINE
PRAEVIA INQUISITIONE SPECIALI.

SECTIO I.

GENERALIA PRINCIPIA DE INQUISITIONIS
SPECIALIS GENUINA NOTIONE, FINE ET
REQUISITIS EIUS, NEC NON DE CERTITVDINE
CORPORIS DELICTI ET SENTENTII
CRIMINALIBVS.

§. I.

Inquisitionis diuisio in generalem & specialem.

Processus criminalis inquisitorii solennis regularis (a) non species, sed partes, sunt inquisitio *generalis* & *specialis*, quae etiam sub *solennis* inquisitionis nomine venire solet. Licet vero omnes Criminalistae hanc inquisitionis diuisio-

A

sto.

tionem admittant: in eo tamen inter se non conueniunt omnino in quo haec differentia consistat (*b*), indeque est eos in regulis finibus utriusque inquisitionis saepe in theoria & praxi peccare. Ex mea sententia differentia inter generalem & specialem inquisitionem quaerenda est in ipsorum actuum in processu criminali obuenientium diuersitate, quibus utitur iudex ad obtinendum inquisitionis finem in vna & altera harum processus inquisitorii partium. Inter hos actus sunt qui sub examinis rei articulati (*c*) & probationis criminalis solennis nomine veniunt, indeque, an iudex his utatur vel non, dependet, si quid video, differentia de qua loquor. Definitio itaque *inquisitionem generalem* sic, quod sit ea pars processus criminalis inquisitorii solennis regularis, in qua iudex alio modo, quam per examen rei articulatum, vel probationem criminalem solennem, inuestigat an, quomodo & a quo delictum commissum sit, seu quod idem est, corpus delicti erueret, & delinquentem seu plures delinquentes (*d*) confessos vel conuictos facere tentat. At inquisitio *specialis* est ea processus criminalis inquisitorii solennis regularis pars, in qua iudex, vel per examen rei articulatum, vel per probationem criminalem solennem, vltcrius, quam per inquisitionem specialem fieri potuit, inuestigat an, quomodo & a quo delictum commissum sit, seu, quod idem est, hoc modo, quae desunt quoad corporis delicti, & delinquentis seu plurium delinquentium certitudinem, supplere tentat (*e*).

(*a*) Ne quem offendant hae determinationes, vel verbo monendum esse duco, ex mea sententia completam & distinctam subordinationem specierum processus criminalis hanc esse. Est vel *mere accusatorius*, vel *mere inquisitorius*, vel *mixtus*. Accusatorius processus est vel *banitorius*, vel *accusatorius inspecie sic dictus*. Inquisitorius vero vel *minus solennis* seu *summarius*, vel *solennis* est, & hic est vel *regularis*, vel *irregularis*, si nimirum loco inquisitionis specialis substituitur responsio ad certa puncta. Vnde per se

fe

se patet diuisionem inquisitionis in generalem & specialem, non nisi quoad processum inquisitorium solennem regularem locum habere posse. Quum hic non repetenda sint quae ad prima elementa iurisprudentiae criminalis pertinent, ab vteriori euolutione harum specierum processus criminalis merito abstineo. Interim tamen non possum quin moneam, quoad sic dictum *denunciatorium processum*, me a partibus eorum non stare, qui eum pro processu ex ciuili & criminali mixto habent cum III. HERM. BECKERO in *Diff. de tertia specie processus, mixti scilicet seu denunciatorii, eiusque indole & differentia a processu tam ciuili, quam criminali*, Rostochii 1760., & de speciebus processus criminalis varia, quae vulgaria non sunt, obuenire in erudita *Diff. Viri Perillustri AEMILII LVD. HOMBERGK ZU VACH, de diuersa indole processus inquisitorii & accusatorii, nec non de finibus eius caute determinandis & regendis, speciatim de processu accusatorio inquisitioni speciali in eadem causa non subordinando*, Marb. 1754.

- (b) Sic CARPZOVIVS in *Pract. Crim. P. 3. Qu. 107. n. 10. & 11.* inquisitionem generalem deseribit, quod sit *inquisitio quae, incerto adhuc delicto vel delinquente, per iudicem fit ad generaliter inquirendum an reuera delictum commissum sit, & quisnam illud commiserit, desuper generales informationes assumendo.* Specialem vero esse docet: *quae fit per iudicem contra particularem personam de cuius delicto curia iam notitiam habet, vel qua in delicti modum & auctorem, personam certam in inquisitione generali suspicionibus grauatam in specie, iudex inquirit.* ESTOR in dem *Unterricht von geschickter Abfassung der Urtheiln und Bescheiden* §. 1301. ita a se inuicem distinguit vtramque inquisitionem: *die Generalinquisition geht dahin: ob das Verbrechen begangen und wer es gethan. Bey der Specialinquisition inquirirt der Richter wegen redlicher Anzeigung wider eine gewisse Person.* Aliter III.

QVISTORPIVS in den Grundsetzen des deutschen peinlichen
 Rechts, §. 592. hac de re sentit dum ait: Alle Untersuchungen
 in peinlichen Fällen geschehen entweder dergestalt, daß man blos
 darnach das Absehen richtet, ob wirklich ein Verbrechen begangen,
 und unter was für Umständen solches verübet worden, oder sie
 wird auch wider eine gewisse Person, die man aus wahrscheinli-
 chen und in den Gesetzen bestätigten Gründen, welche man in dem
 summarischen Verbar erfahren hat, für den Thäter halten muß,
 angestellet. Iene Untersuchung nennt man die General, und diese
 die Specialinquisition. Breuius PERILL. KOCHIVS in Instit.
 iur. crim. Lib. III. Cap. VII. §. 712. cum quo idem sentit III.
 MEISTERVS Sect. III. Cap. VIII. §. 2., se expedit. Is enim
 sic sentit: Generalis inquisitio in genere inuestigat an, a quo, &
 quibus sub circumstantiis delictum sit commissum. Specialis ad
 ipsam iudicii legitimis grauata personam dirigitur. Breuissimis
 vero SCHAVMBVRGIVS in Princ. Prax. Iud. L. 11. Cap. IX.
 §. 15. inquisitionem generalem definit per summariam de veritate
 corporis delicti & persona delinquente institutam cognitionem.
 Addo Duumvirorum qui olim hanc Academiam ornarunt, KNOR-
 RII & CARRACHII, sententiam. Ille in der Anleitung zum ge-
 richtlichen Proceß, L. III. Cap. X. §. 2. inquit: Weil der Rich-
 ter untersuchen muß, ob das Verbrechen wirklich begangen wor-
 den und wer es ausgeübet, und dazu geholfen habe, so ist daber die
 Eintheilung in die General- und Specialinquisition erwachsen. Hic
 vero in der kurzen Anweisung zum Proceß, pag. 262. §. 11. ait:
 die inquisitio generalis ist nichts anders als pars processus inquisito-
 rii generalis atque praeparatoria per quam instruitur inquisitio
 specialis tanquam pars processus inquisitorii specialis & principalis.
 Tandem audiamus etiam felicissimum Iurisprudentiae criminalis re-
 stauratorem IO. SAM. FRID. de BOEHMER cuius verba in
 Elem. iurispr. crim. S. I. Cap. V. §. 115. haec sunt: Diuiditur
 vulgo

vulgo inquisitio in generalem, c. 20. X. de accus. & specialem c. 21. 24. eod. Illa praecedat & est fundamentum specialis ac ad eius praeparatoria pertinet, haec post subsequitur. Vel ideo recentiorum criminalistarum hac de re mentem per ipsa eorum verba exprimere volui, vt pateat statim emendatione indigere notiones inquisitionis generalis & specialis. Cum itaque, vt mihi quidem videtur, non a fine diuerso, quippe qui idem est in tota inquisitione, nimirum hic, vt inuestigetur an, quomodo & a quo delictum commissum sit, sed a mediis quibus ad obtinendum finem inquisitionis vtitur iudex, repetenda sit differentia inter inquisitionem generalem & specialem, ex hoc plane nouo fundamento, cui nemo haecenus superstruxit hanc diuisionem totius in partes, formam notiones inquisitionis generalis & specialis quae sequuntur.

- (c) Sub examinis articulati nomine hic comprehendo vtrumque examen articulatum rei, quorum vnum nonnulli inter veteres Criminalistas *lene*, alterum vero *acerbum* appellant: prout iudex per hoc examen confessionem rei, vel plane spontaneam obtinere intendit, vel eam extorquere tentat, quod vltimum fit vel per pudorem, vnde *confrontatio rei cum complicibus vel testibus*; aut per metum vindictae diuinae, vnde *iuramentum purgatorium*; aut per metum cruciatuum corporis, vnde *territio*; aut per ipsos corporis cruciatus, vnde *tortura*, sicque generatim per *sic dicta media eruendi veritatem*. Sum enim in ea haeresi non tria, sed quatuor, media eruendi veritatem admittenda esse, nimirum confrontationem, iuramentum purgatorium, territionem & torturam, omniaque haec media eruendi veritatem sunt actus ad inquisitionem specialem referendi, si adhibentur postquam per articulatum examen *lene* inquisitus ad confitendum perducere haud potuit. Vnde non nego confrontationem & iuramentum purgatorium etiam in inquisitione generali locum habere posse.

(d) Sub delinquentium nomine hic tam auctorem seu coauctores delicti, quam eorum socios & fautores comprehendo. Omnes enim qui delinquant, vel tanquam auctores, vel tanquam socios, vel tanquam fautores delinquere necesse est, & a sociis delinquentium omnino eorum fautores distinguendi sunt, licet hoc vulgo fieri non soleat, per ea quae docuit PERILL. DN. PRAESES, quem ob summa in me & rempublicam litterariam merita, & ego & omnes de orbe erudito ad cineres vsque veneraturi sumus, in *Systematis iur. naturalis* editione nouissima de a. 1777. §. 50.

(e) Vt saltem vno alteroue exemplo illustrem quem usum praesent hae distinctae inquisitionis generalis & specialis notiones, notandum ex iis statim patere in inquisitione obuinentes actus in has classes redigi non posse, quod alii ad inquisitionem generalem, alii ad inquisitionem specialem referri debeant. Sunt potius hi actus partim *communes utriusque inquisitionis*, partim *proprii vel generali, vel speciali inquisitioni*. Ad actus inquisitioni speciali proprios, vt de iis tantum dicam, alii referri nequeunt quam 1) *examen inquisiti articulatam lene*; 2) *examen eius acerbum*, quatenus in eo per territionem, vel torturam, confessionem extorquere tentat iudex; 3) *probatio criminalis solennis*. Neutiquam vero, prout iam monui, confrontatio & iuramentum purgatorium huc referri possunt, prout etiam captura delinquentium & examen summarium ad certam personam directum, actus inquisitioni speciali proprii sunt. Porro ex his notionibus facile decidi potest controuersia de actu a quo inquisitio specialis initium sumit, eumque nec citationem verbalem, nec capturam, nec examen rei summarium, nec sententiam per quam inquisitionem specialem decernit iudex: sed potius examen inquisiti articulatam lene esse. Conf. HOMBERGK ZU VACH I. c. §. 16. 17. 18. 19. 20. Quam focundae praeterea hae notiones sint tum, si quaeritur an & quando
sen-

sententia condemnatoria, absque praevia inquisitione speciali, locum habeat, ex infra dicendis patebit.

§. II.

De certitudine corporis delicti.

Philosophandum etiam hic, atq; paucis, de certitudine corporis delicti, ut euitetur omnis obscuritas & logomachia, quoad infra de sententia condemnatoria sine praevia inquisitione speciali dicenda (a). Est vero mea, hac de re philosophia, haec. Delicta aut in se spectantur, aut relate ad iudicis de iis scientiam seu cognitionem (b). In priori consideratione distingui a se inuicem debent: 1) actionis quae delictum est existentia seu veritas (c); 2) is vel ii qui huius actionis auctor vel coauctores sunt, aut de ea participant tanquam socii vel fautores; 3) vestigia delicti, seu tale quid quod sensu externo percipi potest, & mutatio status entis est per actionem, quae vel non potest non delictum esse, vel saltem probabiliter delictum est, producta. In posteriori consideratione vero, sicque si delicta considerantur in relatione ad iudicis cognitionem seu scientiam, notandum hanc scientiam seu cognitionem esse, vel iuridice certam, vel iuridice incertam, quae vel probabilis est, vel non, sicque triplicem esse, vel certam, vel probabilem, vel nec certam nec probabilem (d). Quodsi nunc, quae dicta sunt de iudicis scientia quoad delicta, applicantur ad ea quae quoad delictum in se spectatum a se inuicem distinguenda sunt, inde oritur triplex certitudo & probabilitas relate ad iudicem considerata. Prima est certitudo seu probabilitas existentiae actionis quae delictum est, cumque existentia actionis quae delictum est, proprie sub corporis delicti nomine veniat, patet quid sit certitudo seu probabilitas corporis delicti (e). Secunda est certitudo seu probabilitas eius vel eorum qui auctor vel coauctores delicti sunt, aut de eo saltem tanquam socii seu fautores participarunt, unde oritur certitudo seu probabilitas delinquentis seu plurimum delin-

linquentium. Tertia vero est certitudo eius quod in sensu incurrit, & est mutatio status entis per actionem quae non potest non delictum esse, vel saltem probabiliter delictum est, producta, unde oritur certitudo seu probabilitas vestigiorum delicti (f). Haec triplex certitudo seu probabilitas ideo semper a se inuicem distinguenda, quoniam vna ab altera non semper dependet (g). Quis enim non vider: I. certitudinem seu probabilitatem corporis delicti adesse posse, licet desit certitudo seu probabilitas delinquentis seu delinquentium & vestigiorum delicti; II. certitudinem delinquentis seu delinquentium sine certitudine corporis delicti non posse locum habere, prout etiam probabilitas delinquentis ponit probabilitatem corporis delicti (b); III. a certitudine vestigiorum delicti talium secundum quae actio cuius vestigia sunt non potest non esse delictum, ad certitudinem corporis delicti valere quidem consequentiam: at talem certitudinem vestigiorum delicti plerumque cerebrinam esse; IV. nec corporis delicti, nec vestigiorum delicti certitudinem seu probabilitatem, aliquid conferre ad certitudinem seu probabilitatem hunc vel illum eum esse a quo delictum commissum est. Caeterum, quod attinet speciatim certitudinem corporis delicti, de ea notandum, 1) subdiuidendam esse in omnimodam certitudinem corporis delicti, si adest certitudo, tam quoad delictum in se spectatum, quam quoad delicti circumstantias, & non omnimodam, si quidem quoad delictum in se spectatum adest certitudo, non vero quoad circumstantias delicti (i). 2) Certitudinem corporis delicti oriri vel ex certitudine vestigiorum delicti, vel ex certitudine delinquentis: prout etiam probabilitas corporis delicti eodem duplici modo oritur. Unde prior certitudo dici posset certitudo corporis delicti ex inuestigatione eius ad sensum, posterior vero certitudo ex inuestigatione eius ad intellectum orta. In quo sensu etiam probabilitas corporis delicti ita diuidi potest.

(a) Non desunt inter recentiores Criminalistas qui ingenue fatentur doctrinam de corpore delicti eiusque certitudine, adhuc multis diffi-

difficultatibus obnoxiam esse, veluti IO. BALTH. WERNHE-
 RVVS in Diff. *de cerebrina certitudine corporis delicti*. FERD.
 AVG. HOMMEL in Diff. *An & quatenus certitudo corporis delicti*
in processu criminali necessaria sit; IO. HENR. GOTTL. de
 IVSTI in obseruatione EIVS *Histor. und Jurist. Schriften* inserta
 Vol. I. p. 330. *von den Mangeln unser peinlichen Rechte die aus*
einigen gemeinen Lehren der Rechtsgelehrten von dem corpore de-
lictli entspringen. IO. SAM. FRID. de BOEHMER in *Observ.*
ad Carpzouium Quaest. CVIII. Observ. II. LEYSER in *Med. ad*
ff. Spec. 561. Eo magis itaque necessarium esse iudico hic quae-
 dam hac de re praemitti.

- (b) Recte quidem monet BOEHMERVS l. c. in aequiuocatione appel-
 lationis corporis delicti, causas fluctuum in hac doctrina quaeren-
 das esse. Ast me iudice non sola haec aequiuocatio est huius
 mali causa. Vnde in emendatione huius doctrinae alia via in-
 cendendum est, quam ea, per quam haec aequiuocatio tantum tolli-
 tur, quorsum pertinet haec distinctio.
- (c) Perinde est siue dicas existentia siue veritas, si nimirum veritas non
 sumitur in sensu logico, sed in sensu metaphysico. Vnde nescio
 ex quo fundamento PERILL. de PVFFENDORF in *Observ.*
iuris P. II. Obs. CLIV. contra CLASENIUM moneat: *malem*
veritatem a corpore delicti tantisper separari. Ast certitudinem
 separandam esse a notione corporis delicti ex mox dicendis pate-
 bit, & haec forsitan est, si recte conicio, mens PVFFENDORFII.
- (d) In eo, si quid video, potissimum latet fons confusionis & obscurita-
 tis doctrinae de certitudine corporis delicti, quod Criminalistae
 non attendant secundum sanioris philosophiae principia *verum falso,*
certum incerto, contradistinguendum esse, & incertum vel *probabi-*
le, vel *non probabile* esse, si de eo quod facti est loquimur, veluti si

loquimur de delicto commissio vel non. Hinc verum & certum iis saepe vnum idemque est; certitudinem in probabilem & apodicticam diuidunt; loquuntur de certitudine mathematica, absoluta, morali, vt alia taceam quae stomachum mouent. Quoad certitudinem vero omnino distinguendum est inter *philosophicam* & *iuridicam*, seu potius *forensem*, certitudinem eius quod facti est, dum adesse possunt omnia requisita ad veritatem seu existentiam eius quod facti est secundum leges positiuas in foro necessaria, sicque certitudo forensis eius quod facti est adesse potest, licet multa secundum philosophiam ad veritatem necessaria requisita desint. Idem valet de probabilitate.

(e) HOMMELIVS l. c. §. 3. sic definit certitudinem corporis delicti, quod sit *scientia de delicto ipso perpetrato, aliunde quam ex delinquentis confessione hausta*. Scientiam vero diuidit in certam & probabilem, sicque admittit duplicem certitudinem corporis delicti, certam nimirum & probabilem. Haec non sunt ad meum palatum. Quicquid enim certum est, probabile esse, dici nequit. Porro me offendit HOMMELIVM certitudinem restringere ad delictum *ipsum*, quod neququam admittere possum, si, vt saltem videri possit, per hanc determinationem excludit *circumstantias* facti quod est delictum. Tandem HOMMELIVS ad certitudinem corporis delicti requirit scientiam *aliunde quam ex delinquentis confessione haustam esse*, quod simpliciter defendi nequit, dum, licet sola confessio non semper ad certitudinem forensem corporis delicti sufficiat, ea tamen ad certitudinem corporis delicti semper multum confert, & nonnunquam sufficit. Bene vero monet HOMMELIVS l. c. inter *ipsum corpus delicti & certitudinem eius*, magnam differentiam esse. Vnde peccant, qui, dum corpus delicti definire volunt, eius certitudinem definiunt, veluti de IVSTI l. c. dum inquit: *Das corpus delicti ist nichts anders als die vollkommene Ueber-*

Ueberzeugung des Richters daß eine Mißthat wahrhaftig geschehen sey.

(f) Licet haec certitudo, quam appello certitudinem vestigiorum delicti, species certitudinis, quam apello certitudinem corporis delicti, esse videatur: hoc tamen dici nequit. Certitudo vestigiorum delicti enim non concernit, prout certitudo corporis delicti, existentiam delicti, sed existentiam vestigiorum delicti, quae ab ipsa actione quae delictum est differunt. Porro quoties delictum commissum est, possibilis est certitudo corporis delicti, licet non semper obtineri possit: ast certitudo vestigiorum delicti, non nisi quoad ea delicta possibilis est quae vestigia post se relinquunt, sicque ita commissa ut sint delicta facti permanentis. Interim verum est, posita certitudine vestigiorum certorum delicti, poni certitudinem corporis delicti. Ast pro vestigio certo delicti haberi nequit, quod est vestigium actionis, quam delictum non esse possibile est. Caeterum quae dicta sunt de certitudine corporis delicti & vestigiorum delicti, valent etiam de probabilitate vtraque.

(g) Quoad iudicis scientiam seu cognitionem quoad delicta considerata, haec tria se invicem distingui & hunc praestat usum, sic evitari posse ambiguas loquutiones: *constare de corpore delicti*, ut &: *deficere corpus delicti*. Priorum verborum sensus enim non solum ideo ambiguus est, quoniam constare de corpore delicti, tam de certitudine quam de probabilitate corporis delicti intelligi potest: sed & ideo, quoniam non omnes corpus delicti in proprio significato hic sumunt, sed potius pro vestigiis delicti. Qui diversus corporis delicti significatus etiam alteram loquutionem ambiguam reddit, dum potius vestigiorum delicti defectus, quam corporis delicti in sensu proprio sumti defectus, per eam indicari solet.

- (b) Certitudo quoad delinquentem oritur inde quod vel confessus, vel conuictus sit, & probabilitas ex indiciis delicti commissi contra aliquem militantibus. Indeque est certitudinem & probabilitatem quoad delinquentem, sub se continere certitudinem & probabilitatem corporis delicti.
- (i) Haec certitudinis corporis delicti non vltata subdivisio, ideo pro falsa non habenda, quoniam sunt qui defendunt solam certitudinem actionis in se spectatae, quae delictum est, sufficere ad certitudinem corporis delicti & circumstantiarum incertitudinem eidem non obesse, veluti BOEHMERVS in *meditationibus ad C. C. C. Art. 6. §. 10.* & LEYSERVS in *medit. ad Pand. Spec. 561. med. 5.* Inde enim nondum sequitur certitudinem corporis delicti, quae simul & quoad circumstantias adest, non esse speciem certitudinis corporis delicti. Quod vero haec divisio praeterea vltu non sit destituta, ex infra dicendis patebit.

§. III.

De fine inquisitionis specialis.

Inquisitionis finis specialis est vnicus & quidem hic: *suppleri per eam, finita inquisitione generali (a), quae supplenda sunt, vt determinari possit an & quae poena in concreto (b) promerita sit per delictum (c).* Index enim, si finita inquisitione generali progreditur ad specialem, non curiositatis gratia vterius inuestigat an, quomodo & a quo delictum commissum sit per examen articulatam & probationem criminalem solennem: sed ideo vt officio suo satisfaciat, quod est, poenam in concreto promeritam irrogari delinquenti seu pluribus delinquentibus, vel innocentes absolui. Non alium itaque quam dictum finem habere debet dum inquisitionem specialem suscipit. Media quibus vtitur index ad obtinendum hunc finem vero sunt examen articulatam & probatio criminalis solennis (d).

(a) Sunt

- (a) Sunt quidem qui defendunt inquisitionem specialem, non praemissa generali inquisitione, locum habere posse, veluti CARPZOVIVS in *Pract. rerum criminalium Quaest. CVIII. MEVIVS Part. V. Dec. CCCI. BEYER ad C. C. C. Art. VI. Pof. II.* Ast verior est BOEHMERI in *Obs. ad CARPZ. Quaest. CVIII. Obs. XI. sententia*, nullam inquisitionem specialem sine generali esse.
- (b) Illustrationis gratia hic notandum, si delictum sumitur in sensu lato, in quo est actio subditi salutis publicae contraria, vel nulla poena promerita est, vel poena promerita est, & in posteriori casu alia poena est ea, quae in *abstracto seu in thesi & in concreto seu in hypothese promerita est*, alia vero ea quae in *abstracto quidem, non vero in concreto, promerita*, prout vel ea poena est quae locum habet si delictum in se & secundum circumstantias omnes consideratur, vel ea, quae locum quidem habet, si delictum in se & secundum circumstantias ordinarias consideratur, non vero si secundum circumstantias extraordinarias consideratur. Vnde patet, ad condemnandum reum non sufficere constare quae poena sit ea quae in abstracto promerita, sed potius indagandum esse an ea poena quae in abstracto promerita est, sit simul poena in concreto promerita.
- (c) Quod attinet finem inquisitionis generalis, is eatenus conuenit cum fine inquisitionis specialis, quod & generalis inquisitio eo tendat vt determinari possit an & quae poena in concreto promerita sit. Ast differt tamen in eo a fine inquisitionis specialis, quod per inquisitionem specialem suppleantur, seu saltem supplere velit iudex, quae desunt ad hunc finem obtinendum, quod per generalem inquisitionem non fit. Praeterea & media ad finem ducentia quibus vtitur iudex, alia esse in inquisitione generali, alia in speciali, ex ipsis definitionibus §. I. patet.

(d) Exstat de fine inquisitionis specialis LEYSERI meditatio, quae in EIVS *med. ad ff. Spec. DLX. sub num. XI.* obuenit. Statuit inquisitionis solennis duos esse fines, & primum eorum esse *ne grauiores poenae temere & tumultuose irrogentur*, secundum vero *ut reum speciatim interrogando, circumstantiae omnes, tam quae ad rei defensionem pertinent, quam quae reatum eius poenamque augere possunt, certius eruantur.* Si entia non sunt multiplicanda praeter necessitatem, secundus Leyserianus finis sufficit. Is enim primum sub se comprehendit, dum secundo obtento simul primus obtentus est.

§. IV.

De requisitis inquisitionis specialis.

Ardua, fateor, quaestio est, quomodo requisita inquisitionis specialia determinanda sint. Rem omnem hic exhaurire nequeo, nec tamen simpliciter subscribere possum doctrinis Criminalistarum in compendiis iuris criminalis aliisque eorum scriptis obuiis (a). Dicam itaque paucis quid hac de re sentiam, ut principiis hic iactis, superstruere possim meam de sententia criminali condemnatoria sine praeuia inquisitione speciali sententiam. Si requisita inquisitionis specialis determinanda sunt, respiciendum est, tam ad *personae, contra quam decernenda, conditionem*, quam ad *praesentem causae criminalis, post absolutam inquisitionem generalem, statum.* Quoad prius vnicum hoc requisitum notandum: I. *inculpatum esse talem personam contra quam inquisitio specialis locum habere potest* (b). Quoad posterius varia requisita adesse debent, quorsum referri debet, II. *inquisitionem generalem legitimo modo absolutam esse*, dum, quoniam nulla inquisitio specialis, siue praeuia generali, locum habet, hanc legitimo modo absolutam esse debere, antequam inquisitio specialis inchoanda, necesse est. Porro requisitum inquisitionis specialis, quod con-

concernit causae criminalis praesentem statum, est III. *delictum in quod inquiritur tale esse, ut poena eius in abstracto, seu in thesi, promerita, tale malum contineat, quod superat illud malum quod oritur ex odiosis effectibus inquisitionis specialis (c)*. Suppono itaque non nisi de poena in abstracto promerita constare, prout plerumque non nisi de ea constat finita inquisitione generali. Rebus sic stantibus vero inculpatum per inquisitionem specialem malum maius sentire, quam illud quod eum probabiliter expectat finita ea, regulis iustitiae repugnat. Licet vero haec dicta adsint requisita, tamen contra inculpatum inquisitio specialis non decernenda, nisi accedat aliud, idque quartum requisitum, quod hoc est ex mea sententia: IV. *militare contra inculpatum indicium, aut plura indicia, delicti quod in quaestione est ab eo commissi, tale vel talia, quod vel quae vincit vel vincunt generalem praesumptionem bonitatis (d)*. Indicia enim tantum praesumptionem operantur, cum qua semper in collisione est generalis praesumptio bonitatis, quae militat pro quolibet homine. Hac itaque nondum elisa, regulis iustitiae repugnat inculpatum per inquisitionem specialem tali malo affici, quale ea secum fert. Ast in hac collisione praesumptionum, quaecunque indicia vincere posse praesumptionem bonitatis generalem eo effectu, ut ex sola probabilitate talia mala sentire debeat inculpatum, qualia sunt quae oriuntur ex inquisitione speciali, nego & pernego (e).

(a) Aegre quidem turbo DD. circulos & defendo quae paradoxa esse videntur. Interim tamen negare nequeo, me varia desiderare in vulgari doctrina de fundamento inquisitionis specialis, seu requisitis ad inquisitionem specialem necessariis. Vnde valde miror haecenus neminem, quantum recorder, hanc doctrinam ex instituto sub examen vocasse, quod prae multis aliis meretur omnino. Defunt hic leges positivae, dum arg. Art. 6. C. C. C. quo uti solent DD. nullius momenti est, sicque omnia ex rei natura definienda sunt. Et hinc illae lacrymae!

Re-

- (b) Respectum personarum in foro criminali generatim habendum esse ab aliis iam satis euitum est, veluti a MANTZELIO in *Diff. de respectu personarum in foro criminali habendo*, & CARRACHIO in *Diff. de reatu non omnem dignitatem excludente*. Hinc & quoad odiosam inquisitionem specialem hic respectus locum habere debet, indeque oritur processus criminalis inquisitorius solennis irregularis, cuius §. I. mentio facta, dum loco inquisitionis specialis substituitur responsio ad certa puncta, de qua vid. LVDOVICI *Einleitung zum peinlichen Process* Cap. 4. §. 2. LEYSERVS in *med. ad ff. Spec. 560. med. 50.* & BERGERVS in *Electis processus crim. Cap. III. Membr. II. Quaesitum 1.*
- (c) Quoad hoc requisitum recedo a communi Criminalistarum sententia, qui illud aliter determinare solent, dum defendunt delictum de quo quaestio est, tale esse debere, quod in thesi minimum relegationis poenam meretur. Ast, cum non sufficiat dixisse, sed probasse, probatio vero hic deest, huic sententiae simpliciter subscribere nequeo. Nec admitto per hanc determinationem magis determinatum esse hoc requisitum, cum in applicatione iuris ad factum, secundum eam determinationem huius requisiti quae a me facta, facilius determinari possit, an illud adsit vel non, quam si vulgari determinationi inhaeremus.
- (d) Licet omnes Criminalistae tanquam requisitum ad inquisitionem specialem necessarium admittant, indicia adesse quae militant contra inculpatum: in eo tamen non conveniunt qualia esse debeant haec indicia. Disputat de hoc requisito BOEHMERVS ad CARPZOVIVM *Qu. 108. Obs. 3. Et 4.* & eligit mediam sententiam dum defendit indicia graviora requiri quam ad inquisitionem generalem, leuiora vero quam ad torturam. Ast recte iam monuit *Perill. KOCHIVS in Instit. iur. criminalis §. 582.* haec nimis vage & indeterminate dicta esse; vnde hoc requisitum magis determinat, dum de-

defendit requiri indicia contra reum militancia, semiplenam ipsius delicti ab eo commissi probationem constitutentia i. e. vnum indicium proximum plene probatum; aut plura proxima connexa quorum quoduis semiplene probatum est; aut plura remota quorum quoduis plene probatum est. Pluribus in hoc requisitum inquirunt NEIL in *Processu inquisitionis* Cap. II. §. 5. seqq. & praesertim §. 6. bene monet: *non praetereundum esse, hic magnum discrimen subesse inter personas probas, viles & abiectae vitae, & inter alias, cum primis personas spectabiles & honestas.* Licet itaque plerumque Criminalistae magis determinare soleant hoc requisitum quam a me factum est, praesertim KOCHIVS in eo a reliquis Criminalistis se distinguat, quod magis determinaverit hoc requisitum ac vulgo fieri solet: eius determinationem tamen ideo admittere nequeo, quoniam & hic non sufficit dixisse, sed probasse. Probatio vero hic deficit, praecise semiplenam probationem delicti ab inculpato commissi adesse debere. Praesertim cum, vti iam monuit NEIL l. c. & hic respectus personarum habendus sit in foro criminali, sicque quoad hunc leniora, quoad alium grauiora indicia requirantur, id quod sit, si ex mea sententia vis indiciorum aestimatur inde, an vincant vel non, generalem bonitatis praesumptionem. Licet vero ulterius determinari possit, qualia esse debeant indicia, vt vincant eam, huius loci tamen non est haec addi.

- (e) Me non fugit ab aliis plura requisita allegari tanquam talia quae ad inquisitionem specialem necessaria sunt: ast hi confundunt requisita ad inquisitionem in genere necessaria, cum requisitis inquisitionis specialis de quibus tantum loquor. Praesertim plerique requirunt de corpore delicti constare debere, licet iterum dissentiant in eo, quomodo de eo constare debeat ad effectum inquisitionis specialis. Monendum itaque me ideo, quod huius requisiti nullam fecerim mentionem, non negare requisitum ad inquisitionem specialem ne-

cessarium esse, constare de corpore delicti. Ast nego hoc requisitum esse diuersum a quarto requisito, ex mea sententia ad inquisitionem specialem necessario. Est enim sub eo comprehensum seu ei inest hoc requisitum, dum, si constat de delinquente, constat etiam de corpore delicti, & quatenus constat de delinquente, eatenus etiam constat de corpore delicti (§. II.). Quae cum ita sint facile definiri potest, quid dicendum sit de sententia HOMMELII in Diff. de certitudine corporis delicti ff. 4-9. proposita, dum contra CARPZOVIUM, FARINACIUM, COTHMANNUM, HERTIUM, quibus facile alii addi possent, defendit, certitudinem corporis delicti ad inquisitionem specialem necessario non requiri, contra quam varia mouit BOEHMERVS in med. ad C. C. Art. 6. ff. 13. Mens HOMMELII non haec est, sine omni certitudine, quae ei vel certa vel probabilis est (not. e ad §. 2.), inquisitionem specialem locum habere posse: sed potius mens eius eo redit, sine omnimoda certitudine vestigiorum delicti (§. II.) ad eam progredi posse iudicem. BOEHMERVS vero contra eum disputans, verbis eius hunc tribuit sensum, quod neget simpliciter iudici constare debere de corpore delicti, si inquisitionem specialem decernere vult, quod ei, si quid video, in mentem non venit. Disputandum contra eum ex suis principiis, sique secundum suam de certitudine corporis delicti notionem, ex qua satis patet, eum loqui potius de vestigiis delicti, quam de corpore delicti in sensu proprio, secundum eam differentiam quam supra (§. cit.) explicauimus. Praeterea hoc abunde patet ex eius verbis §. 4. obuiis dum inquit: *Desceit genuina ratio, quare, licet de ipso crimine commisso non constet, sufficientia tamen indicia adsint Titium deliquisse, contra hunc procedi non debeat. Fac nudum cum nuda eodem fuisse repertum lecto, & alias suspectam conuersationem habuisse cum alterius coniuge, an peccabit iudex, aut nullitatem committit, si, licet desiciente adhuc viriusque partis uniformi confessione, tanquam certitudine corporis*
de-

delicti, reos summariter ad articulos examinet, & caetera persequatur, quae ad specialem inquisitionem necessaria sunt, etc. Caeterum & hic conferri meretur REINHART ad CHRISTIANAEVM Part. IV. Obs. 59. in qua euincit inquisitionem specialem contra inculpatum iudiciis grauatum locum sibi vindicare, et si de corpore delicti etiam permanentis non adeo liquido constet.

§. V.

De sententia criminali condemnatoria.

Tandem & de sententia criminali condemnatoria quaedam praemittenda sunt, ut tum inoffenso pede ad specialem thematis tractationem progredi liceat. Sententiae criminales generatim reduci possunt ad eas quae defensionem rei concernunt & quae tales non sunt. Mitto priores. Posteriores sunt vel interlocutoriae, vel definitivae sententiae. Quod attinet interlocutorias sententias, eae sunt vel suspensivae seu absolutoriae ab instantia (a) vel non, quae vel suppleant, vel emendant, vel actum futurum iniungunt, & actum futurum iniungentes sententiae interlocutoriae sunt vel condemnatoriae, veluti ad inquisitionem specialem; ad medium quodam eruendi veritatem, vel non condemnatoriae. Definitivae sententiae vero sunt vel condemnatoriae, vel absolutoriae (b). Condemnatoriae sententiae definitivae vel purae sunt, vel conditionatae, dum adiectam habent conditionem resolutivam, nisi iuramento se purgauerit reus. Nec minus sententiae absolutoriae, vel purae, vel conditionatae sunt, dum absoluunt sub conditione quadam suspensivae, quae vel praestatio iuramenti purgatorii (c), vel spontanea susceptio determinatae cuiusdam poenae, esse potest. Quae cum ita sint variae dantur sententiae criminales condemnatoriae, suntque tales, 1) sententiae criminales interlocutoriae eae quae condemnatoriae sunt; 2) sententiae criminales definitivae condemnatoriae purae; 3) sententiae criminales definitivae

condemnatariae conditionatae, sub conditione resolutiva, nisi reus iuramento se purgaverit.

- (a) Dubia omnino quaestio est: *an sententia absolvens ab instantia ad interlocutorias, an vero ad definitivas absolutorias referri debeat, & annon potius intermediam speciem inter sententiam definitivam absolutoriam & condemnatoriam constituat?* PERILL. KOCHIVS in *Elem. iuris crim. §. 899.* eam refert ad species sententiae definitivae absolutoriae. BOEHMERVS vero in *medit. ad C. C. C. Art. 99.* docet inter absolutionem & condemnationem dari aliquod intermedium, dum, ut ait, *caussa nebulis & dubiorum labyrinthis non caret, ut condemnare durum, absolvere inconsultum, ulterius in causa procedere scrupulosum videatur, & ad hoc intermedium refert absolutionem ab instantia.* Ex mea sententia vero recte defendit HARPRECHT in egregia *Comm. de absolutione ab instantia in civilibus & criminalibus §. 13.* sententias ab instantia absolventes ad interlocutorias referri debere.
- (b) Licet sententia interlocutoria suspensiva, sit etiam suo modo absolutoria sententia, cum hac absolutoria, quae est species sententiae definitivae, tamen non confundenda est, indeque eam potius sententiam *suspensivam* appellavi. Sed quaeri possit: *quid dicendum de dimissione reorum sine sententia?* de qua specialem dissertationem scripsit MOEGLINGIVS, cui iungi meretur MANTZELII *Diff. de honorifica dimissione innocentium Rostochii 1731.* habita. Differre eam a dimissione reorum per sententiam absolutoriam definitivam, ut & a sententia absolutoria ab instantia, negari nequit. Ast eam non idem operari quod operatur absolutio ab instantia, cum MOEGLINGIO l. c. §. V. defendi non posse, probavit BOEHMERVS in *Med. ad C. C. C. Art. 99. §. 2. & 3.*
- (c) Obveniunt quidem sententiae quae, praestito licet iuramento purgatorio, tamen condemnant. Ast mallet eas nihilominus ad hanc sen-

sententiarum speciem referre, quam earum causâ nouam speciem addere. Tales sententiae magis absoluunt quoad poenam grauiorem promeritam, si reus iuramento purgatorio se liberare non potest a suspitione contra eum militante, quam quod condemnent.

SECTIO II.

DE

SENTENTIA CONDEMNATORIA

SINE

PRAEUIA INQVIVISIONE SPECIALI

IN SPECIE.

CAPVT I.

HISTORIA IVRIS ET LITTERARIA SPECIALISSIMA DE SENTENTIA CONDEMNATORIA SINE PRAEUIA INQVIVISIONE SPECIALI.

§. VI.

Historia iuris specialissima huius argumenti.

Vix operae pretium esset hic quaedam de historia iuris specialissima huius argumenti moneri, nisi leges methodi, in confcribendis dissertationibus dogmaticis obseruandae, id a me exigent (a). Nulla est, inter tot millia legum posituarum quae in Germania valent, lex, quae huius doctrinae sedes est. Prouocat

quidem BOEHMERVS (*b*) in explicatione diuisionis inquisitionis in generalem & specialem ad tres textus iuris canonici, nimirum ad *c. 20. 21. & 24. X. de accusat.* Sicque videtur historiam horum textuum huc referri posse, dum minimum diuisionem inquisitionis in generalem & specialem in iis fundatam esse, inde colligi posset, si & de sententia condemnatoria sine praeuia inquisitione speciali in iis nihil obuenerat. At, cuilibet hos textus inspicienti statim patebit, eos nihil continere quod vilo modo huc trahi posset, indeque nec perspicio cur BOEHMERVS ad eos dicto loco prouocet. Prout vero in Iure canonico altum hac de re silentium: ita multo minus in toto Iure Romano aliquid obuenerit quod huc trahi posset (*c*); licet obuenerint in hoc iure sanctiones, de re inaudito non condemnando, quae vero huc non pertinent (*d*). Vnde nemo a me exspectabit hoc loco legis VALERIAE *de prouocatione & libertate populi*, aut legis PORCIAE *de ciuibus* historiam, prout nec locum VLPIANI *l. 6. §. 9. ff. de iniusto, rupto & irrito testamento* hic tractabo. Quod tandem attinet germanicas leges, & in iis nihil obuenerit de hoc themate. Praesertim nec articuli C. C. C. de inquisitione (*e*) & de sententia condemnatoria (*f*) tale quid continent, quod facit ad praesentem doctrinam. Vnde quid iustum sit quoad sententiam condemnatoriam sine praeuia speciali inquisitione, vnice ex rei natura & iuris analogia definiendum.

(*a*) Videantur quae hac de re dicta sunt in *Diff. de expensarum & pretii restitutione in reuenditione* sub praesidio PERILL. Dn. PRAESIDIS defensa §. 19.

(*b*) In *elementis iurisprud. crim.* loco supra not. a. ad §. I. citato.

(*c*) Inde etiam, quod in foro romano exlauerit inquisitio, non mirum est hoc ius nihil continere, quod praesens thema concernit. Eorum sententia enim qui cum LEYSERO in *Med. ad Pand. Spec. 560. Med. 10.* defendunt Romanis cognitam fuisse nostram inquisitionem nul.

nullum habet fundamentum, per ea quae docuit I. H. BOEHMER in I. E. P. Tit. de accusationibus. §. LXXXI.

- (d) Conferatur de SAHM in Observatione: *ob iemand von der Obrigkeit ungehört mit Recht verurtheilt oder gar vom Leben zum Tode gebracht werden könne.* EIVS *kleinen teutschen Schriften, num. VII.* inserta.
- (e) Quum Germanis non minus, quam Romanis olim incognita fuerit inquisitio, antequam ea per Ius Can. recepta, frustraneum est hic inquirere in antiquos Germanorum mores, nec huius loci sunt quae de sententiis condemnatoriis eorum qui nec confessi, nec convicti sunt, obveniunt.
- (f) Huc pertinent *Art. VI.* vsque ad *Art. X.* qui vero nequidem differentiam inter inquisitionem generalem & specialem continent, multo minus definiunt, an & quando iudex inculpatum, neglecta inquisitione speciali, condemnare possit.
- (g) Noti sunt praeter alios *Art. CXC.* vsque ad *Art. CXCVIII.* qui de sententiis condemnatoriis agunt, ast non ita ut iudicem instruant, quando reus condemnandus sit, dum non nisi de formula sententiae capitalis condemnatoriae quaedam praecipiunt.

§. VII.

Historia litteraria specialissima huius thematis.

Quod attinet historiam litterariam specialissimam huius thematis, ingenue fateor me ignorare talia quae huc referri possent. Doctrina de sententia condemnatoria sine praevia inquisitione speciali, est pars theoriae artis decretoriae criminalis. Prout itaque rota theoria huius artis vulgo negligitur, & quod mirandum, in tot novis compendiis iuris criminalis quae successus prodierunt, nec eius mentio fit, nec etiam, licet non sub hoc nomine, veri-

ta-

ffitionis
mirum
horum
quisitio.
colligi
ffitione
picienti
posset,
co pro-
entium:
od huc
e reo in-
Vnde
rouoca-
storia,
& ir-
nicas le-
nec ar-
storia (f)
Vnde
uia spe-
definien-

& pro-
LL. Dn.

tato.
n mirum
Eorum
pec. s6o.
ffitionem
nul-

tates ad eam pertinentes debito modo tractantur; ita & haec eius particula haectenus neglecta est. Praeterea auctores, qui artem decretoriam in genere tractarunt, licet eam eius partem, quae causas criminales concernit non plane negligent, vel nihil tradunt de modo decernendi in processu criminali finita inquisitione generali, vel tantum definiunt, an & quando inculpatus tum sit absolueudus, de eius condemnatione vero silent (a). Nec mihi notum est speciale scriptum de sententiis criminalibus condemnatoriis, vel in genere, vel in specie in casu, quo, finita inquisitione generali, nec absolui, nec ad inquisitionem specialem trahi potest inculpatus, sed potius vel pure, vel conditionate condemnandus est (b). Quae cum ita sint, hic nec ICtorum quorum extant in hanc doctrinam merita, nec fata huius doctrinae quae eius culturam concernunt (c), recenseri, nec etiam, quoad notitiam scriptorum iuridicorum, obseruationes litterariae eam concernentes addi possunt.

- (a) Vt distis fidem faciam, prouoco ad ipsa horum scriptorum loca. Sic e. g. HOMMELIVS *in der kurzen Anleitung Gerichtsacta geschickt zu extrahiren, zu referiren und darüber eine Sentenz abzufassen* Abth. III. Hauptst. VI. VII. VIII. in vnico §. CLXXXIII. ea absoluit, quae hac de re docuit, & tantum abest eum definiuisse, an & quando, finita inquisitione generali, sententia condemnatoria locum habere possit sine praenotata inquisitione speciali, vt potius contrarium defendat, dum ait: *wird das delictum inquisitionis mäßig befunden, so ist weder auf ein medium eruendae veritatis, noch auf eine Strafe zu erkennen, ebe und bevor der Beschuldigte über Artikel vernommen worden. Und dieses muß auch so dann geschehen, wenn er das delictum bereits gestanden. Iedoch kann in diesem Fall die Strafe zugleich mit angehänget werden. Similiter V. C. CLAPROHT in den Grundsätzen von Verfertigung der Relationen aus Gerichtsacten. Cap. 10. §. 197.*

§. 197. in quo ex instituto tractare vult doctrinam de relatione super instituenda inquisitione speciali, paucis se expedit ita: *Wenn wieder geehrte oder unbescholtene Personen wegen eines inquisitionsmäßigen delicti Verdacht entstanden ist, und Bedenken eintritt, ob die inquisitio specialis statt finde oder nicht, so ist darüber ein Schluß zu fassen, mithin zu solchem Ende die behufige Relation abzusetzen. In Ansehung des Extracts &c. In Ansehung des voti hat der Referent bey sich zu überlegen und auszumachen, ob inquisitio specialis anzustellen, oder ob davon zu abstrahiren und eine der Sache gemäße Verordnung zu machen. Dieses veroffenbaret sich, wenn wiederum qualitas delicti, corporis delicti, personae delinquentis und indiciorum in Erwägung gezogen wird. Conferantur etiam WERNHERI principia iurisprudentialia formulariae P. II. Cap. I. §. III. IV. V. vbi quidem varia affert quae concernunt modum decernendi in causis criminalibus quoad inquisitionem specialem: est, de sententia condemnatoria absque praeuia inquisitione speciali, ibi, & in toto libello, nihil obuenit.*

(b) Licet scriptum, cuius in *not. d. ad §. praec.* mentio est facta, huc referri posse videatur: illud tamen partim nullius momenti est, partim non exhaurit hanc doctrinam.

(c) Quoad fata doctrinae de differentia inter inquisitionem generalem & specialem, quando nimirum, & qua occasione, haec differentia, in fana ratione potius, quam in legibus positivis fundata, orta sit, quaedam addi quidem possent, quae vero, cum proprie praesens thema non concernant, hic praetermittenda sunt.

C A P V T II.

D E

SENTENTIA CONDEMNATORIA SINE
PRAEVIA INQUISITIONE SPECIALI, CESSANTI-
BUS EIVS REQUISITIS.

§. VIII.

Ordo dicendorum.

Finita inquisitione generali, aequè possibile est cessare
 requisita ad inquisitionem specialem necessaria, quam ea adesse.
 Quodsi nunc ponis ea cessare, siue omnia, siue hoc vel illud eor-
 um, certissimum quidem est inquisitionem specialem non esse de-
 cernendam: at tamen inde non sequitur, semper non nisi senten-
 tiam interlocutoriam, vel suspensiuam (*a*), vel aliam (§. V.), locum
 habere. Dantur potius casus in quibus, tam cessantibus requisi-
 tis inquisitionis specialis, sicque ea ideo non praeuia, quoniam
 locum habere nequit, quam iis non cessantibus, inculpatus con-
 demnandus est (*b*). In hoc segmento itaque determinandum, qui-
 nam sint illi casus in quibus inculpatus sine praeuia inquisitione
 speciali condemnari potest, quando ea ideo praecedere nequit,
 quoniam desunt eius requisita. In sequenti segmento vero defi-
 niendum, quatenus hoc fieri possit, licet adsint requisita ad in-
 quitionem specialem necessaria. Est autem finita inquisitione gene-
 rali vel ita ut cessent, vel ita ut adsint requisita inquisitionis specialis,
 quadruplex status causae criminalis, in relatione ad sententiam nunc
 ferendam consideratus, possibilis, dum inculpatus 1) vel *nec con-*
fessus, nec conuictus est; 2) vel *confessus quidem, at non conuictus*
 est; 3) vel vice versa *conuictus quidem at non confessus* est; 4) vel
 tandem *confessus & conuictus* est. Haec theoria itaque, ut sit
 completa, ad omnes hos casus est extendenda, ita ut determine-
 tur

tur an & quae condemnatoria sententia in his quatuor casibus locum habeat.

(a) Licet sententia interlocutoria suspensiva, cum condemnatoria non sit, praefens thema non concernat: monendum tamen, vnicum casum, in quo sententiae huius generis obveniunt, esse eum, si, legitimo modo finita inquisitione generali, nec specialis inquisitio, nec absolutio, nec condemnatio ad poenam locum habet, dum alius casus cogitari nequit in quo suspendenda est inquisitio. Formula pronuntiandi vero, qua vtendum si sententia est interlocutoria suspensiva, haec est: *daß in Mangel hinlänglicher Anzeigen noch zur Zeit wieder inculpaten nichts weiter vorzunehmen, cum adiecta hac clausula: es sind aber die acta verwarlich hinzulegen, auf des Inculpaten Leben und Wandel genaue Aufsicht zu haben, auch so bald sich ein anderweitiger Verdacht äußert, fernere weit in dieser Sache zu verfahren*, quoniam causa non decisa, sed suspensa est. Haec clausula vero semper addenda, nec cum KRES-
SIO ad Art. 99. C. C. C. ad eam speciem restringenda, in qua spes adest plura aliquando contra reum valde suspectum detectum iri, cum haec spes nunquam deponenda.

(b) Finita inquisitione generali ita, vt desint requisita ad inquisitionem specialem necessaria, non potest non, vel sententia interlocutoria varii generis, vel definitiua condemnatoria sequi. Sententia definitiua absolutoria pura vero, fere nunquam locum habere potest, quoniam adesse iudicii grauatum necesse est, si in inquisitione generali adest inculpatus, isque, iis non elisis, definitiue absolui nequeat. Nisi itaque haec iudicia forsan iam elisa sunt dum iudex adhuc occupatus est cum inquisitione generali, definitiua absolutoria sententia non habet locum. Vnde, cum formula pronuntiandi: *daß Inquisit von der angestellten inquisition zu entbinden und loszusprechen*, praesupponat praeuiam inquisitionem specialem, per quam iudex frustra efficere tentauit, inquisitum fieri

vel ita confessum vt poena locum habeat, vel conuictum, ea non nisi tum vtendum, si per inquisitionem specialem finis eius (§ III.) dicto modo obtineri haud potuit. Si itaque forsitan inquisitione generali finita, indicia contra inculpatum militantia iam sunt elisa, potius is modus pronuntiandi, cuius in nota praecedente mentio facta, adhibendus esset, ast demtis verbis: *noch zur Zeit & sine adiecta clausula: es sind aber &c.* dum elisa per hypothesein indicia nunquam resuscitari possunt. Verba: *im Mangel hinlenglicher Anzeigen* in dicta formula obuia vero etiam tum, si indicia sunt elisa, adhiberi possunt. Interim tamen, cum verba: *im Mangel vt & hinlenglicher*, in dicta formula potius intelligenda de plane deficientibus indiciis ad inquisitionem specialem necessariis, quam de elisis, potius loco verborum: *im Mangel hinlenglicher Anzeigen*, aliis magis adaequatis verbis vtendum, sicque hic pronuntiandi modus eligendus: *dass wieder Inculpaten, da er die wieder ihm streitende Anzeigen hinreichend von sich abgelehnet, weiter nichts vorzunehmen.*

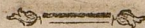
§. IX.

Primus casus in quo condemnatio sine praecua inquisitione speciali fieri potest cessantibus inquis. spec. requisitis.

Quod itaque attinet casum primum, in quo inculpatum, finita inquisitione generali ita, vt cessent requisita inquisitionis specialis, nec confessus, nec conuictus est, aut in hoc casu indicia contra eum militantia sunt elisa, aut non. Si prius nullam condemnatoriam sententiam, siue interlocutoriam, siue definitiuam, locum habere posse, sed semper pure absoluendum esse inculpatum, in aprico iacet. Vnde, cum hic locum non habeat sententia condemnatoria sine praecua inquisitione speciali, quae huc pertinent, iam praecoccupauimus (a). Ast si posterius, itidem quidem absoluendus

dus est inculpatus, non vero per sententiam definitivam absoluto-
 riam puram, sed per sententiam absolutoriam conditionatam, con-
 ditionem praescripti iuramenti purgatorii continentem. Hoc inde
 patet, quod, non elisis iudiciis contra inculpatum militantibus, is
 nunquam absolui possit, aliud vero medium elidendi ea, si finita
 inquisitione generali nondum elisa sunt, hic, dum cessantibus re-
 quisitis ad inquisitionem specialem necessariis ea decerni nequit,
 locum habere nequeat, quam iuramentum purgatorium (b). Quae
 cum ita sint abunde patet: in casu primo de quo hic loquor, sen-
 tentiam definitivam condemnatoriam quidem nunquam locum ha-
 bere posse: at tamen aliam sententiam, quae condemnat (c), se-
 qui posse, dum, si inculpatus non nisi sub conditione praescripti iu-
 ramenti purgatorii absoluitur, is, licet non ad poenam, tamen ad
 purgatorii iuramenti praestationem condemnatur (d).

(a) Vide notam b. ad §. praecedent. Hic tantum addo, non ob stare
 huic opinioni quam defendo, non solum secundum *Ius Rom.* sed
 & secundum *Ius Germ.*, immo secundum ipsam *Nemesin Caroli-*
nam, non obstante *Art. 22.*, ad crimina leuiora non extendendo,
 reum ex solis praesumptionibus, seu, quod idem est, nec confessum,
 nec conuictum, ob leuiora crimina condemnari posse, id quod post
 alios, praesertim REINHARDTUM in *Diss. de reo ex praesum-*
tionibus conuincendo, eiuictum dedit *Illustrissimus S. R. I. Comes*
FRID. ERNEST. de SCHOENBERG in *thesibus iuris crimi-*
nalis quae probant delinquentem neque confessum, neque conuictum,
condemnari posse, quas sub Praesidio V. C. IO. AVG. REICHARDT
 defendit. Ego enim loquor de sententia condemnatoria sine praeci-
 pua inquisitione speciali, non de ea quae post eam iam ceptam, fe-
 renda, & quidem in casu quo inquisitio generalis ita finita ut desint
 requisita ad inquisitionem specialem necessaria. Tum vero non
 adest tanta praesumptio, quanta requiritur ad condemnandum nec
 confessum nec conuictum.

(b) Optarem ob lubricitatem iuramenti purgatorii hic aliud emergendi medium excogitari posse. Ast sub hac causae figura, inquisitionem generalem ita finitam esse, vt desint requisita ad inquisitionem specialem necessaria, non video quid hic substitui possit. Aliud medium eruendi veritatem praeter confrontationem, per ea quae de ea defendit LEYSERVS in *Med. ad ff. Spec. 560. med. 33.* quae vero nihil operare solet, leges hic non admittunt. Porro nec hic loco sententiae definitivae absolutoriae sub conditione suspensiva: si inculpatus iuramento se purgauerit, substitui potest definitiva condemnatoria sub conditione resolutiva: nisi iurare velit, dum nec sub conditione resolutiva quacunq[ue] condemnari convenit talem, qui iudicis ad inquisitionem specialem necessariis non est grauat[us]; indeque hoc temperamentum quod admittit HOMMELIVS in *der Anleitung Gerichtsacta zu extrahiren &c. Abtb. 2. Hauptst. 7. §. 201.* huc trahi nequit, sed pertinet ad decisiones quae sunt praevia inquisitione speciali, nec sic evitatur iuramentum purgatorium. Interim & hic locum habere possit temperamentum HEYMI in observationibus, quas suae editioni WERNHERI *iurisprudentiae formulariae Par. post. Cap. I. §. XII. Obf. IX.* adiecit, dum inquit: *In eligendo veritatem eruendi medio non tantum ad indicia respicitur, sed etiam personarum habetur ratio. Hinc aliquando ob indiciorum infirmitatem in vno & metum periculi in altero, neutrum adhiberi potest, sed inculpatus dimittitur, hac adiecta formula sententiae: das wieder N. in Ermangelung mehreren zur Peinlichkeit hinlenglichen Verdachts, und weil ihn zum Reinigungseide zu lassen bedenklich, weiter nichts vorzunehmen.* Ast haec formula hic sic mutanda, vt loco verborum: *mehreren zur Peinlichkeit hinlenglichen Verdachts* ponantur verba: *zur Specialinquisition hinlenglicher Gründe.*

(c) Con-

(c) Condemnatoriae sententiae in genere variae dantur species. Sunt inter eas tales quae interlocutoriae sunt, ut & tales quae definitivae sunt (§. V.). Ea condemnatoria sententia quae hic obuenit, talis sententia condemnatoria est quae definitivam absolutoriam sententiam conditionalem facit. Nimirum sententia quae subsequitur inquisitionem generalem deficientibus inquisitionis specialis requisitis, in praesenti casu, in quo inculpatus nec confessus, nec convictus est, nec etiam indicia quae contra eum pugnant elisa sunt, a potiori suo effectu omnino ad sententias definitivas absolutorias referri debet; aut non puras, sed conditionatas, & conditio quae ei inest efficit eam, licet absolutoria sit respectu poenae, simul tamen quoad id, quod in conditione est, pro condemnatoria habendam esse.

(d) In theoria artis decretoriae criminalis duplex obuenit sententia condemnatoria ad purgatorium. Ea de qua hic sermo est, sicque talis est quae, non praeuia inquisitione speciali, sententiae definitivae absolutoriae instar conditionis suspensivae praemittitur; & ea quae subsequitur praeuiam inquisitionem specialem, dum, si inquisitus nec confessus nec convictus, durioribus mediis eruendi veritatem cessantibus, condemnatio eius ad purgatorium, sententiae definitivae, tam condemnatoriae, quam absolutoriae, tanquam conditio inferitur. Hae sententiae itaque differunt inter se, indeque nec eadem formula pronuntiandi, sed aliquo modo diversa, utendum. Scriptores formularii vero semper ante oculos habuisse videntur sententias condemnatorias ad purgatorium posterioris generis. Huius loci est sententia condemnatoria ad purgatorium prioris generis, quam continere necesse est. 1) *quis iurare debeat*; 2) *ausationem eius per iudicem*; 3) *quid iurandum* 4) *effectum praestiti iuramenti*, nimirum absolutionem cond-

) Con-

ditione iuramenti existente, addita in casum deficientis conditionis condemnatione. At 1) auiatio per clericum vel clericos, pro re nata vel iniungitur, vel non; 2) nunquam in casum conditionis iuramenti purgatorii praestandi deficientis, vel existentis, fit remissio ad futuram sententiam; quod vtrumque quoad alteram speciem harum sententiarum non simpliciter valet. Formula pronuntiandi generalis itaque haec est: *Würde* — — — (determinatio eius vel eorum qui iurare debent) — — — *nach vorübergehenden scharfen Verwarnung vor der schweren Strafe des Meineides* — — — (pro re nata: *wobey auch ein Geistlicher, oder mehrere Geistliche zu gebrauchen*) — — — *vermittelft Eides sich reinigen und das* — — — (quid iurandum) — — — *schwören; so ist mit vel wieder* — — — (particula relatiua) — — — *weiter nichts vorzunehmen. Daferne aber* — — — (particula relatiua) — — — *solchen Eid abzuschwoeren nicht vermoechte, so ist vel sind* — — — (particula relatiua cum poena euentualiter determinata) — — — *schuldig vel pflichtig.*

§. X.

Casus secundus huius generis.

Progredior ad casum secundum, in quo inculpatus finita inquisitione generali confessus quidem, at non conuictus est, nec tamen locum habet inquisitio specialis quoniam cessant requisiti eius. Hic ante omnia distinguendum, an delictum quod confessus est inculpatus, fit tale cuius poena est poena mortis, an vero tale cuius poena est alia leuior poena. Si *prius* semper adsunt requisita ad inquisitionem specialem necessaria, sicque tum hic casus ad praesentem tractationem non pertinet, indeque remittendus est ad sequens segmentum. Tertium & quartum requisitum inquisitionis specialis (§. IV.) enim hic semper adesse per se patet, &

& licet forsan primum vel secundum desit, hoc tamen non ita influat in decisionem quaestionis de sententia condemnatoria locum habente, vel non, ut hic attendendum sit. Ast si *posterius*, aequè possibile est requisita inquisitionis specialis abesse quam adesse. Quod si itaque inculpatus in inquisitione generali confessus est tale delictum quod non est capitale, & desunt requisita inquisitionis specialis, sicque sententia interlocutoria per quam ea decernitur locum non habet, omnino per sententiam condemnatoriam definitivam, eamque puram, sine praeuia inquisitione speciali condemnari potest inculpatus. Habemus hic reum confitentem ita, ut confessio eius sit, quoniam in inquisitione generali facta, confessio iudicialis & spontanea seu vltro facta confessio (*a*). At enim vero posita tali confessione, adest certitudo delinquentis, nisi forsan veritati confessionis obstat, vel impossibile esse, delictum quod confitetur ab eo commissum esse, vel probabilis error (*b*). Quid itaque obstat quo minus, dictis limitationibus cessantibus, condemnari possit inculpatus, licet sit tantum confessus & non simul conuictus. Nihil quoque interest, an eius confessio sit nuda, sicque nullis indiciiis, an vero non nisi iis indiciiis, quae iudicem permouerunt inquisitionem generalem contra eum dirigendi, stipata. Nec hic attendendum esse defendo, an poena delicti quod confessus est inculpatus, quae non est per hypothesein poena mortis, sit alia grauis immo grauissima poena, an vero leuis; prout etiam deficiens certitudo vestigiorum delicti hic non obstat quo minus iudex condemnet reum confessum. Haec omnia enim non efficere possunt deficere certitudinem delinquentis, si vero ea adest, iudex potest & debet condemnare inculpatum (*c*).

- (*a*) Cum, praesertim in criminalibus, multum interfit, an confessio inculpato sit iudicialis, vel extraiudicialis, & in priori casu, vel vltro facta, vel non, probe notandum me hic semper loqui de confessione iudicali vltro facta seu spontanea.

E

(*b*) Si

- (b) Si ponis inculpatus qui, prout hic, sponte iudicialiter confitetur delictum, praeter impossibilitatem delictum ab eo commissum esse, vel probabilem errorem, certitudini delinquentis nihil obstare potest, quam confessionem eius falsam esse posse, vel ob taedium vitae, vel ob metuendam, si non confitetur, inquisitionem specialem, & praesertim in ea obuenientem meliorum veritatem eruendi usum. Prius tam quam posterius hic cessant, dum loquor de delicto cuius poena non est mors, & de casu in quo cessant inquisitionis specialis requisita. Hinc sub data hypothese adesse certitudinem delinquentis optimo iure defendi potest. Caeterum per se patet me hic supponere generalia omnis validae confessionis requisita, de quibus videtis HEINECCIUM in *Diff. de religione iudicantium circa confessionem reorum. §. seqq.* BOEHMERVM ad CARPZOVIUM *Quaest. CXIV. Obs. 1.*
- (c) Delinquentem condemnari posse, si adest certitudo eius, nemo negavit unquam. Certitudo delinquentis vero oritur, vel ex sola confessione, vel ex sola conuictione, vel ex utraque simul. Licet vero, quod attinet confessionem, ea non semper certitudinem operetur, per iam dicta nota praecedente tamen facile per se patet, hic ei obesse non posse quod sit nuda, & poenam, quae non est mortis poena, esse grauem immo grauissimam, cum, si nec vitae taedium, nec odiosi effectus metuendae inquisitionis specialis, confessionem suspectam faciunt, tantum abest poenae grauitatem certitudini eius obesse, ut potius ea efficiat, maiorem fidem esse habendam confessioni. Quod vero attinet vestigiorum corporis delicti certitudinem, videtur quidem eius defectum minuere fidem confessionis: at per dicta §. II. num. II. nec is hoc efficere potest. Et quid si concederem, tum cessare certitudinem delinquentis, remanet tamen maxima probabilitas confitentem delictum, quod iudicialiter sponte confitetur, commississe, & haec vero hic sufficit ad condemnationem, cum sint qui defendunt summum gradum probabilitatis sufficere ad

capitalem poenam infligendam. Vid. CHRIST. HAGENBRVCH
Medit. iuris crimin. de effectu spontaneae confessionis in crimina-
libus deficiente corpore delicti, §. XXIII. seq.

§. XI.

Casus tertius & quartus huius generis.

Sequitur casus tertius, cum quo quartus coniungendus, qui sunt hi, inculpatum finita inquisitione generali non quidem confessum, aut tamen conuictum (a) esse, vel eum & confessum & conuictum esse, cessare vero requisita ad inquisitionem specialem necessaria (b). In his casibus semper cessat quartum requisitum inquisitionis specialis (§. IV.), reliqua vero cessare quidem possunt, aut non semper cessant. Pone itaque cessare ea & quidem tertium, quod hic tantum attendendum, cum, primum & secundum cessare vel non, nil interfit, si, prout hic, quaestio est de sententia condemnatoria sine praeuia inquisitione speciali. Quae cum ita sint, & cum reum conuictum, qualis hic in utroque casu est inculpatum, definitiue & pure condemnari posse nemo vnquam negauit, praetereaue ob cessans tertium requisitum inquisitionis specialis, poena promerita nec capitalis, nec alia grauis poena est, in his casibus sententiam condemnatoriam definitiuam puram locum habere in aprico iacet. Nec opus fuisset horum casuum mentionem fieri, nisi ideo silentio praeteriri non potuerint, ut omnes casus allegentur in quibus sententia condemnatoria locum habere potest sine praeuia inquisitione speciali, sicque haec theoria fit completa.

- (a) Prout reus *confessus* talis fit per confessionem: ita reus *conuictus* talis fit per probationem criminalem. Conuictus enim dicitur is contra quem plene probatum est delictum, & sub probationis criminalis nomine in processu inquisitorio venit is actus, quo index ex officio per documenta, vel testes veritatem eorum, quae inquisi-

tus sponte confiteri non vult, euincere tentat. Vnde per indicia nemo confessus vel conuictus fit, sed *suspectus*, qualis est is contra quem militant indicia delicti ab eo commissi, dum indicia sunt tale quid ex quo probabiliter colligi potest, vel corpus delicti, vel delinquens. Conf. BARTHII Diff. de conuicto non confesso in iudicio criminali Cap II.

- (b) Ne quis obiciat hunc casum pertinere ad casus non dabiles, monendum non semper in inquisitione generali causas criminales lenaro velut iuris velo tractari. Hinc fieri omnino potest, iudicem in inquisitione generali officii sui partes exacte implentem, hoc impensi studii reportare praemium, inculpatum non tantum nouis indiciiis grauari, per ea quae in inquisitione generali quoad delinquentis inuestigationem suscipit, sed &, licet raro, eum, non praeuia inquisitione speciali, fieri conuictum. Ad hoc efficiendum enim, per ea quae in nota praecedente dicta sunt, praecise non requiritur probatio criminalis solennis, quae est actus inquisitioni speciali proprius; sed & probatio non solennis efficere potest suspectum fieri conuictum, praesertim quoad delicta leuiora. Vnde recte instruit futurum iudicem *Vir Ill. CAROL. FRID. WALCHIVS in der Einleitung in die Wissenschaft aus Acten einen Vortrag zu thun und daneben zu erkennen L. 1. S. 2. C. 2. §. 12.* his verbis, in quibus ei de inquisitione generali sermo est: Damit der Proceß so viel möglich abgekürzet wird, richtet sodann der Referent sein Augenmerk auf den Fall, wenn der Inquisit die ihm gemachten Beschuldigungen bey dem articulirten Verhær verneinen sollte und untersucht ob noch z. E. mittelst der Confrontation, Vereydung der Zeugen u. s. w. etwas so den Inquisiten annoch verdächtiger mache, oder gar ihn überführen könne, herauszubringen sey.

C A P V T III.

D E

SENTENTIA CONDEMNATORIA SINE
PRAEVIA INQUISITIONE SPECIALI, REQUISITIS
EIVS NON CESSANTIBVS.

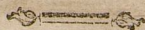
§. XII.

*Principium generale de his sententiis condemnatoriis & ordo dicen-
dorum.*

Vulgarem doctrinam Criminalistarum, tum, si adsunt finita inquisitione generali, ad inquisitionem specialem necessaria requisita (§. IV.), nec definitiue condemnandum, nec absolendum esse inculpatum, sed decernendam esse inquisitionem specialem, sicque in hoc casu locum habere sententiam interlocutoriam actum futurum iniungentem (§. V.), per quem miser inculpatus trahitur ad inquisitionem specialem, & ii non ignorant qui primis tantum labiis degustarunt iurisprudentiam criminalem. Secundum Slendrianum, practitorum magnum magistrum, itaque firmiter inhaerent huic principio & inquisitionem specialem semper decernunt, si, quoad inculpati personam, is est talis qui ab ea immunis non est, & quoad causae criminalis statum ex actis apparet inquisitionem generalem legitimo modo esse peractam, praetereaque adest inculpatus quem talibus iudiciis, quoad tale delictum, qualia & quod ad inquisitionem specialem sufficere credunt, gravatus est (a). Ast, secundum veram theoriam artis decretoriae criminalis de sententiis quae determinant quomodo, legitimo modo finita inquisitione generali, ulterius in causa criminali procedendum sit, haec doctrina admitti nequit. Principium generale enim, quod hic est instar cynosurae, potius sic determinandum est: *Si finita inquisitione generali adsunt omnia ad specialem inquisitionem*

E 3

nem

nem necessaria requisita (§. IV.), & nec plane cessat finis inquisitionis specialis (§. III.), nec etiam is alio, minus molesto & odioso, modo, quam per inquisitionem specialem, obtineri potest, decernenda est inquisitio specialis. At, si vel desunt dicta requisita, siue omnia siue vnum alterumue eorum, vel, licet omnia adsint, dictus finis vero, vel plane cessat, vel alio modo minus molesto & odioso obtineri potest, ea nunquam decernenda: sed potius iam nunc semper condemnandus est inculpatus, sicque tum semper locum habet sententia condemnatoria sine praesentia inquisitione speciali (b). Cum vero ulterius determinandum, sub quo causae criminalis statu vel cesset finis inquisitionis specialis, vel is alio modo minus molesto obtineri potest quam per inquisitionem specialem, & praeterea dentur variae species sententiarum condemnatoriarum, hoc id est de quo nunc agendum secundum supra (§. VIII.) determinatam casuum diuersitatem, secundum quam etiam in capite praecedente definitum est, quando sententia condemnatoria locum habeat, si finita inquisitione generali cessant inquisitionis specialis requisita.

- (a) Et quid mirum est hoc fieri? In compendiis iuris criminalis, absolutam doctrinam de inquisitione generali, excipit doctrina de inquisitione speciali, cuius requisita determinantur ita, ut iis positis ad inquisitionem specialem progrediendum sit. Dein in theoria de sententia criminali, quid & quotuplex sit, traditur, praetereaque nihil. De arte decretoria criminali vero alium ubique est silentium. Sic instructus tyro, nunc ad praxin criminalem se conuertit, & sine theoria artis decretoriae decernit in causis criminalibus secundum suum compendium. Quod si nunc ultra illud non sapit, librorum notitia destitutus est, vel saltem, si ea destitutus non est, libris caret, non potest non inde oriri peruersa praxis.
- (b) Nullam adieci demonstrationem huius principii, quoniam mihi persuasum habeo hic sufficere, dixisse. Si enim adhuc verum est, sine
- ces-

cessante, cessare media ad eum finem alias adhibenda: vt &: quod fieri potest per pauca non debet fieri per plura: hoc principium verum esse necesse est. Nonne praeterea inquisitio specialis, si finis eius cessat, vel is alio modo minus molesto & odioso obtineri potest, est mera formalitas, & quidem talis quae iudici quam maxime molesta, & misero inculpato perquam fatalis est? Nonne sic, sine urgente necessitate, tempus inutiliter consumitur & sumtus augentur? Optarem itaque LEYSERVM, qui in *Spec. DLX. Med. ad Pand. Med. XI.* de se ipso refert: *Saepe ego quando solemnem illam & sumptuosam inquisitionem in delictis apertis, antequam poena infligeretur, decerni, animaduerti, damnaui hanc praxin &c.* in sua sententia perstitisse: ast mutasse eam in sequentibus verbis declarat. Falsum praecudicium est, examen summarium in inquisitione generali non sufficere ad detegendam veritatem, sed hoc demum obtineri per examen articulatam, dum, vt bene docuit BOEHMERVS in *Obs. ad CARPZ. Quaest. CVIII. Obseru. I.* inquisitione circumstantiarum ad inquisitionem generalem pertinet. Argumentum a litis contestatione solenni in processu civili ordinario obueniente, non quadrat ad processum inquisitorium solemnem. Hic iudex, etiam in inquisitione generali, examinat & indagat delinquentem seu delinquentes, quatenus hoc fieri potest per actus ad inquisitionem generalem pertinentes, praesertim per summarium inculpato examen, & inculpatus respondere debet iudici quaerenti: ibi vero reus non examinatur a iudice, sicque, nisi ad solemnem litis contestationem obstrictus esset, responsio eius saepissime nimis generalis & vaga foret.

§. XIII.

De casu primo in quo condemnatio fit sine praeuia inquisit. spec. licet eius requisita adsint.

Dum primus casus ex iis, in quibus condemnatio inculpati finita inquisitione generali fieri potest non praeuia inquisitione speciali, etsi adsint omnia ad eam necessaria requisita, expendendus, qui hic est, inculpatum nec confessum nec conuictum esse, de eo praemittendum, hunc esse eum casum qui plerumque contingit, dum inculpatum negare, eiusque conuictionem per inquisitionem generalem non obtineri, ordinarium est. Quod nunc attinet definitionem, quomodo in hoc casu pronuntiandum sit, quilibet vel me non monente videt, inculpatum, si pure condemnatur in poenam, ex solis indiciiis absque urgente necessitate condemnari, dum per hypothefin, nec confessus, nec conuictus est, & tamen, cum adsint per hypothefin necessaria requisita ad inquisitionem specialem, si ei subiiceretur, adhuc confessus vel conuictus fieri posset, indeque hic cessare finem inquisitionis specialis simpliciter dici non posse. Redeunt itaque, quatenus & hic quaestio est de condemnatione, in decisione huius casus omnia ad vulgarem quaestionem: *An ex solis indiciiis quis condemnari possit in poenam?* Quod, si etiam secundum veram iuris criminalis theoriam fieri posset, talis condemnatio tamen non nisi tum locum habere potest, si certitudinem haberi non posse apparet (a). Si itaque cogitari posset casus, in quo iudex certo praeuidere posset, inculpatum per inquisitionem specialem confessum vel conuictum fieri non posse, sicque eius finem non obtineri posse certum sit, distinguendum esset, an casus decidendus talis sit, vel non, tumque, si prius, reus iam nunc definitiue in poenam condemnandus, si vero posterius, inquisitio specialis decernenda esset. Enim vero cum, quantum ego perspicio, casus, in quo iudex certo praeuidere posset, per inquisitionem specialem inculpatum nec confessum nec conuictum fieri posse, casus non dabilis sit (b), defendo: si inculpatum

nec

nec confessus nec conuictus est finita inquisitione generali, & adfunt requisita ad inquisitionem specialem necessaria, eam semper decernendam & nunquam inculpatum in poenam condemnandum esse; nisi praeuideri possit certissime, quae poena dictanda foret, si inculpatus fieret, vel confessus, vel conuictus, mediante inquisitione speciali. Sub hoc causae criminalis statu enim, aut sub nullo alio, in poenam olim dictandam, iam nunc, absque praeuia inquisitione speciali, condemnari potest inculpatus. Neutiquam vero per sententiam definitiuam puram hoc fieri potest, sed per definitiuam talem sententiam fieri debet, quae reo electionem permittit, an speciali inquisitioni se subiicere malit (c). Quod attinet thesin ipsam, veritas eius ex principio generali (§. praec.) per se fluit. Quoad adiectam limitationem vero notandum, si ea locum habet, adesse casum in quo finis inquisitionis specialis, modo magis commodo & breuiori, obtineri potest, quam per inquisitionem specialem. Ast, quoniam inculpatus per hypothesein nec confessus nec conuictus est, & fieri potest nec talem fieri, licet sustineret inquisitionem specialem, pura condemnatio in poenam fieri nequit, sed tantum talis, qua facta penes eum est electio, an malit poenae dictatae, quam inquisitionis specialis incommodis, se subiicere, qualis est ea conditionata condemnatio quam locum habere defendo. Caeterum adhuc notandum, quae hic dicta sunt de condemnatione in poenam, valere etiam, mutatis mutandis, de condemnatione ad iuramentum purgatorium (d).

(a) Cum huius loci non sit resoluere motam quaestionem, mihi sufficit in eo conuenire inter se Criminalistas, vel saltem conuenire debere, secundum indicia non esse ferendam sententiam, quamdiu certitudo haberi potest.

(b) Eum casum dabilem esse, in quo praeuideri potest reum nunquam fieri posse conuictum, non nego. Ast inde non sequitur cessare debere inquisitionem specialem, si non cessant requisita eius seu ea

adsunt. Vnde sub hypothesis assumpta, hoc tantum certum esse conuictionem inculpati obtineri non posse, condemnatio ad poenam, absque praeuia inquisitione speciali, fieri non potest.

- (c) Præter alios, huius decidendi modi BEYERS in *delineatione iuris criminalis ad Art. C. C. C. VI. & VII. Pos. VIII. & IX.* ita mentionem facit. *In casibus dubiis & delictis non atrocibus honestiores sub conditione certae mulctae sponte soluendae ab inquisitione liberantur. Quae mulcta olim praecise piis causis impendi debebat & pronuntiabatur: Er wolle dem lieber 100 Rthl. zu milden Sachen erlegen, und die disals seinetwegen aufgewandten Unkosten erstatten, auf welchen Fall er mit der erkannten inquisition zu verschonen. At bodie ea etiam pro fructu iurisdictionis habetur atque hoc modo decernitur: würde N. N. 30 Rthl. erlegen, so ist er zwar mit der zuerkannten inquisition zu verschonen, nichts desto weniger aber die seinetwegen aufgewandten Unkosten zu erstatten schuldig.* Varia quidem sunt quae hic monenda habeo: est, ob temporis breuitatem, praetermissis iis quae restrictionem ad causas dubias, ad delicta non atrociora, ad honoratiora concernunt, tantum quoad poenam mulctae & formulam ipsam quaedam annotanda sunt. Non video rationem, cur praecise poena euentualiter determinata mulcta esse debeat, dum & aliae poenae, praeter mulctam, hic locum habere possunt. Quoad formulam sententiae vero mihi ideo, quoniam exceptio est inquisitionem hic remitti, magis placet talis formula in qua praemittitur condemnatio ad inquisitionem specialem, & per modum conditionis resolutivae ad iicitur poena euentualiter ita determinata, vt, si inculpatu sponte ei se subicere mallet, auertere possit incommoda & molestias inquisitionis specialis. Sit itaque formula generalis haec: *Dass wieder -- (nomen inculpati) -- mit der Specialinquisition zu verfabren &c.* (nimirum consueta formula sententiae condemnatoriae ad

ad inquisitionem specialem) cui nunc adicienda poena euentualiter determinata per particulam relatiuam *er* vel *sie wolte sich denn* - - - (poenae determinatio) - - - *gutwillig unterwerfen, auf welchen Fall* - - - (particula relatiua) - - - *mit der zuerkannnten Inquisition zu verschonen.*

- (d) Nimirum, nonnunquam, nondum cepta inquisitione speciali cuius requisita adsunt, quoad media eruendi veritatem olim adhibenda, si inculpatus in examine articulado in negatione persisteret, prauideri potest, grauius medium eruendi veritatem contra inculpatum, quam iuramentum purgatorium, statutum non iri. In hoc casu itaque valent etiam de iuramento purgatorio, quae de poena dicta sunt. Conf. I. H. BOEHMERVS *de usu iuramenti purgatorii in criminalibus* §. XXVII. & XXVIII.

§. XIV.

Secundus casus huius generis.

Sequitur casus secundus in quo habemus, finita inquisitione generali ita, vt adsint specialis inquisitionis requisita, reum confitentem quidem, ast non conuictum. Si nunc definiendum quid hic iustum sit quoad sententiam condemnatoriam, secundum ea quae §. X. dicta sunt, distinguendum est an delicti, quod confitetur inculpatus, poena sit poena mortis, an vero leuiori poena coercendum delictum sit. Si *prius*, sicque delictum, cuius poena est mortis poena, in quaestione est, cum adsint requisita ad specialem inquisitionem necessaria, praetereaue nulla vnquam de morte hominis cunctatio longa est, videtur regulae (§. XII.) inhaerendum, sicque inculpatum, licet confessum, ad inquisitionem specialem tamen trahendum esse. Ast datur tamen & hic inutilis & ipsi inculpato satis molesta cunctatio (a). Cogita inquisitum, qui sub carceris squalore & perpetuis moribus conscientiae, anxie anhelat mortem tanquam promeritam poenam, ideoque in inquisitione

tione generali sponte confessus est omnia ob conscientiam mentem, non
 recti, sed grauis delicti, sicque talem inquisitum, qui non ut innocens,
 ob conscientiam mentem recti, ridere potest famae mendacia & inquisi-
 tionis specialis molestias constanti animo ferre, nunc, inquisitione spe-
 ciali decreta, post varios circuitus demum obtinere, per vltimum
 supplicium tandem finire miseriam in qua viuit. Nonne tali misero
 homini inquisitio specialis, tanquam beneficium vel quasi ideo, ut
 vitae suae tanquam innocentis parcat, obtruditur cum maximo
 suo incommodo? Parum itaque abest quin defendam: inculpa-
 tum, qui in inquisitione generali legitimo modo peracta omnia
 confessus est, sicque adest circumstantialis, iudicialis & vltro facta
 confessio criminis, per quod mortis poena promerita, sine prae-
 uia inquisitione speciali, licet hic adsint omnia eius requisita
 (§. IV. & X.), ut principii generalis (§. XII.) definitiue & pure
 condemnari posse ad mortem (*b*). Ast horret mens dum haec
 scribo, & parum abest quin haec omnia vna litura iterum deleam.
 Praeuideo, imperitos & laboris impatientes iudices, facile abuti
 posse hac mea sententia, & volentem quidem necare, ast tamen
 iniuste, cum nec volentem necare liceat. Interim tamen scriptum
 maneat, quod scriptum est, nec ideo ICTis haereticis adnumeran-
 dus ero. Non enim pertinaciter erro in fundamentali veritate
 iuris criminalis. Reuertor nunc in gremium Criminalistarum, qui
 ne quidem titubant in decernenda inquisitione speciali, toties, quo-
 ties delictum, per quod saltem in thesi poena mortis promerita, in
 quaestione est, licet inculpatus clare & distincte in inquisitione ge-
 nerali omnia confessus sit. Confiteor enim immortam veritatem
 iuris criminalis esse, sententiam condemnatoriam ad mortem lo-
 cum non habere, nisi inculpatus, licet in inquisitione generali con-
 fessus sit omnia, & nihil adsit quod confessionem falsitatis suspe-
 ctam facit, inquisitione speciali decreta, in articulo in ea obue-
 niente examine, ad singulos articulos inquisitionales, centenarium
 numerum plerumque excedentes, omnia quae confessus iam est
 clare & distincte, iterum iterumque sub hac figura confiteatur.

Porro

Porro non nego, ne nunc quidem inculpatum, nunc inquisitum, statim condemnari posse, sed eum antea audiendum esse cum defensione principali, in qua defenditur qui defendi nec vult, nec potest, & constitutus defensor, contra suam conscientiam & apertam veritatem deducere debet, innocentiam hominis qui se nocentem profiteretur, indeque non potest non confugere ad illum locum communem, vel inde, quod inquisitus omnia sponte confiteatur, apparere eum, vel non sanae mentis esse, vel melancholicum, quem virae taedium permouit ad talia confitendum, de quo ne cogitauit quidem. Tandem & firmiter credo, non nisi nunc demum, si, his omnibus sic absolutis, apparet, constantem & perpetuam voluntatem confitendi habere inquisitum, eum condemnandum esse. Licet enim, si quis non sic, sed ita prout antea dixi, confessus est delictum, finis inquisitionis specialis iam obtentus sit per generalem inquisitionem, & alias sine obrento cessent media, hic tamen, quoniam de sanguine hominis effundendo quaestio est, sine iam obrento adhuc media quae ad eum ducunt adhibenda sunt, cum etiam superflua non noceant &

Nulla vnquam de morte hominis cunctatio longa est.

Licet porro, qui sic tandem liberatur a carceris squalore, aliisque malis quae eum premunt quamdiu in inquisitione speciali haeret, citius liberari potuisset per mortis poenam, quam effugere nec vult, nec potest, ad corroborandam certitudinem tamen haec mora, quae parua, sicque nulla, necessaria est, praetereaque nunc demum secundum regulas venerandae artis nostrae moritur inquisitus. Sed manum de tabula! & sufficiant haec quoad prius. Conuerto me potius ad *posteriora*: an nimirum, si inculpatum inquisitione generali finita confessus tantum, non conuictus est, in eo casu, in quo non poena mortis, sed alia leuior poena, in quaestione est, & inquisitionis specialis requisita adsunt, condemnari possit sine praeuia inquisitione speciali. Quid hic iustum sit tum, si requisita inquisitionis specialis deficiunt, supra (§. X.) definiui. Ne itaque, quae ibi dicta sunt, hic repetam, non nisi hoc hic indagandum, an quae

supra dicta sunt & hic locum habeant. Non nisi vnica, si quid video, hic adest differentia quae insit in decisionem. In casu de quo supra, praeter impossibilitatem delictum ab eo commissum esse, qui illud confitetur, & probabilem errorem nihil adest, quod confessionis certitudini obstat, dum nec vitae taedium, nec metus inquisitionis specialis, eam suspectam facere possunt. (vid. not. b. ad §. X.) Ast in hoc casu non quidem taedium vitae, ast tamen metus inquisitionis specialis & error eam suspectam facere possunt. Inde est, non simpliciter defendi posse, quae valent & dicta sunt supra de modo pronuntiandi in casu de quo ibi sermo est, hic etiam valere; sed dicta differentia hoc operatur, hic confessionem tum demum certitudinem delinquentis operari posse, si praeterea quod ei, prout in superiori casu, impossibilitas non obstat debeat, tale quid adest, per quod confessio probabilis fit, quorsum praesertim pertinet consensus eorum quae praefens delictum circumstant. Tum enim pro eliso haberi potest, quod obstat certitudini confessionis, nimirum possibile esse eam ob metum inquisitionis specialis, vel ex errore, factam esse. Quae cum ita sint, nunc facile patet, casum in quo sententia condemnatoria locum habet sine praeuia inquisitione speciali, licet adsint omnia eius requisita, & eum esse, in quo inculpatus confessus est in inquisitione generali delictum non capitale ita, vt confessionis veritati non obstat impossibilitas, praetereaque tale quid adest quod eam reddit probabilem, praesertim consensus eorum, quae praefens delictum circumstant, cum confessione.

- (a) Non is ego sum qui fauet celeritati in administranda iustitia. Sed nec tolerare possum, si per tarditatem iustitiae administratio protrahitur. Datur circumspecta celeritas in administratione iustitiae, hanc amo. Sed hoc opus, hic labor est, vt medium hac in re teneant beati. Haec circumspecta celeritas, etiam in causis criminalibus, & praesertim in iis, adhibenda. En nunc fontem haereseos, si talis est, quod, vt vides, non ita faucem sententiis inter-

terlocutoriis ad inquisitionem specialem trahentibus inculpato.
 Prout saepe in causis ciuilibus per interlocutorias sententias pro-
 trahitur iustitia, qua de re exstat egregia & vere practica Dissert.
 b. CARRACCHII de emendanda litium protractione circa senten-
 tias interlocutorias: ita & idem valet de causis criminalibus.

(b) Supra (not. b. ad §. XII.) monui LEYSERVM, qui olim militauit
 in castris eorum qui solenni & sumptuosae inquisitioni specialis
 non fauent in delictis apertis, haec castra deseruisse. Ast tantum
 deseruit ea praesertim in casu quo inculpatus ad supplicium trahen-
 dus, & eius verba quae huc faciunt, me supra (not. b. ad §. III.)
 alia occasione iam allegasse, recorder. Ex iis vero satis patet
 LEYSERVM gratis adsumere, quoties non praecedit condemna-
 tionem inquisitio specialis, grauiorae poenas temere & tumultuose
 irrogari, & circumstantias omnes, tam quae ad rei defensionem
 pertinent, quam quae reatum eius poenamque augere possunt,
 non satis erui. Saepe hoc fieri concedo, inde vero non sequitur
 semper specialem inquisitionem decernendam esse. Ita esse inde
 est, quod multi sibi forment peruersum conceptum inquisitionis
 generalis & specialis supra §. I. emendatum. Vnde, si iudices su-
 perficarie tractant causam criminalem in inquisitione generali, sic-
 que non erunt quod eruere possent, hoc non oritur ex natura
 huius inquisitionis, sed ex vitio eorum qui eam non rectius in-
 struunt, indeque generatim pro vero adsumi nequit quod LEYSER-
 VVS defendit. Dein hae Leyserianae rationes potissimum qua-
 drant, si, finita inquisitione generali, reus nec confessus nec conui-
 ctus est. Si vero confessus, licet non conuictus, est, saepissime
 altera ex his rationibus cessat, tum vero ipse LEYSERVS iudi-
 cem peccare putat, qui per solennem inquisitionem & impensas,
 & rei acrumnas, multiplicat. Possent itaque, si auctoritatibus pu-

gnandum esset, gloriari, me habere LEYSERVM consentientem
seu potius haereseos socium.

(c) Non desunt etiam nostris temporibus, quod mirandum, tales, qui non solum quoad delicta quorum poena est mors, sed etiam si de aliis leuioribus delictis sermo est, firmiter inhaerent regulae, reum, licet confessum, & licet nihil adit quod vilo modo suspectam facere possit eius confessionem, dum potius factum cum omnibus suis circumstantiis, prout illud fatetur inculpatus, sole meridiano clarius ex actis patescit, non nisi praecua inquisitione speciali condemnari posse. Habent enim pro ratione decidendi sufficiente, in delictis atrocibus inquisitionem generalem & specialem indiuiso nexu ita cohaerere, vt, si adsunt ad eam necessaria requisita, non nisi ea praecua condemnari possit reus.

(d) Miratus sum saepius, adhuc hodie, in tanto torture odio, quae tamen vix per horae spatium corpori dolores, mox superatos, infert: tantum fauorem adhuc habere inquisitionem specialem, quae effectus odiosos perdurabiles habet. Licet vero haec, prout torture, abrogari nequeat, temperandus tamen assæt magis pruritus eam decernendi, praesertim cum saepe ratio decidendi secreta eam decernentis, sit id asylum commune sententiarum interlocutoriarum, quod malo b. CARRACHI I. c. §. X., quam meis exprimere verbis. Ita autem, dum loquitur de iis qui sine ratione interloquuntur, definitiua sententia locum habente, ait: *Sane ad asylum illud & ignorantiae & pigritiae confugiunt non raro iudices, aut indocti, non veram sed simulatam affectantes iurisprudentiam; aut iudicio practico destituti; aut accuratioris curae impatientes, qui in causis difficilioribus, vt se mox expediant ex tricis remque a se amoliantur, statim interloquuntur, cum tamen reuera nihil dicant.*

§. XV.

Casus tertius & quartus huius generis.

Ex supra dictis (§. XI.) constat, quid in casu tertio & quarto, dum nimirum inculpatus in inquisitione generali, vel conuictus tantum, vel confessus & conuictus simul est, tum pronuntiandum, si desunt requisita inquisitionis specialis. Nunc definiendum quæ sententia ferenda sit in his casibus tum, si ad sunt omnia inquisitionis specialis requisita, an eadem, an vero diuersa. Sine dubio vero dicendum eundem pronuntiandi modum & hic locum habere. Differentia enim, quæ est inter casus de quibus supra, & eos de quibus hic loquor, nulla alia est, quam ibi deesse, hic vero adesse, requisita inquisitionis specialis, quæ vero non est tanti momenti, ut posset efficere hic aliter pronuntiandum esse. Condemnetur itaque & hic definitiue & pure, in casu utroque, inculpatus, sicque sine omnibus ambagibus finiatur totus processus inquisitorius, cum sine inquisitionis generalis: prout ego hic, cum ex supra (§. XI.) dictis, etiam hic valentibus, rationibus, hi casus nullam vltiorem evolutionem requirant, finem impono huic opusculo.

ERRATA.

- Pag. 3. lin. 20. pro *specialem* lege: *generalem*
 - 6. not. e lin. 14 & 15 pro *proprii sunt* lege: *proprii non sunt*
 - 34. not. b. lin. 13. suppleatur §. XXX.

PRAE.

PRAENOBILISSIMO PRAESTANTISSIMOQUE

D.N. RESPONDENTI

PRAESES

Relictis musis Francofurtensibus ad nos delatus, mihi statim innotuisti suavisime GERERE tanquam bonae indolis et spei iurium cultor. Impleuisti, quod laetor, abunde, spem de TE conceptam et nunc edis publicum eruditionis specimen, quod tertii generis specimen inter ea est, quae intra biennium, et quod excurrit, sub meo praesidio defensa sunt. Primum quod huc refero, erat *exegetica* dissertatio de *genuino sensu l. 3. §. 14. D. de acq. vel amitt. possessione*. Secundum est *dogmatica* aut *theoretica* dissertatio de *expensarum et pretii restitutione in retrovenditione*. Haec tua dissertatio, itidem quidem dogmatica est, aut *practica*, dum continet particulam quandam theoriae artis decretoriae criminalis. Superest quarti generis specimen, nimirum *casuistica* dissertatio, casus singularis, qui valde notabilis, resolutionem ex iuris principiis sistens; quae occasione data sequetur. Quod nunc speciatim TE et me attinet, quoad TE gratulor TIBI de sic feliciter, cum fructu et gloria, transacto curriculo academico: quoad me vero memoriam mei TIBI commendo, teque res tuas felicissime agere iubeo. Vale. At non dum vale, sed permitte breuiem apostillam. Dum haec scribo in manus meas incidit, ILL. TROSCHELI, meritisissimi syndici ciuitatis Berolinensis, ad TE data epistola, ex qua perspicio in ea et mei honorificam fieri mentionem. hic est quasi tertius interueniens, dum de TE et me loquor. Quid itaque nunc in hoc interuentionis casu decernendum. Breuibus me expediam. Dic communi nostro amico, in cuius amplexus mox rues, me mecum habitare et scire, eo tempore quo erat Fridericianae ornamentum, non nisi lineas quasdam duxisse, ad corpus iuris scientiae qua nunc superbit. Nunc iterum iterumque vale. Dabam in Regia Fridericiana d. xxvii. Apr. MDCCCLXXVII.

VIRO

FRAENOBILITIMO PRAESTANTISSIMO
V I R O
IVVENI PRAESTANTISSIMO, ORNATISSIMO
CHRISTOPHORO IOHANNI GEIER

IVRIS VTRIVSQVE CANDIDATO

S. P. D.
CHRISTIANVS LVDOVICVS TROSCHEL

REGIS CONSILIARIVS AVVICVS ET CIVITATIS BEROL. SYNDICVS

Publicum iam exhibes specimen diligentiae tuae, quae cum morum suavitae et cordis integritate feliciter iuncta, laudes omnium qui te noverunt et existimationem optime iam pridem meruit, quibus tibi acclamantibus lubenter, et ego accessi ex primo iam momento quo mihi a pie defuncto tuo patre eras commendatus. Vnus materiae de qua dissertationem elaborare proposuisti, nimirum de sententia condemnatoria sine praetia inquisitione speciali, non est exiguus, sed practicus et maximi momenti. Non miror itaque electam esse, huiusque materiae disquisitionem ab Illustri et Consultissimo Tuo Dno. Praeside, cuius indefatigatum semper est ac fuit studium, non scholae sed vitae docendi, cuius cum et ego ante viginti quinque et quod excurrit annos auditor fuerim, praeceptorem hunc ad cineres venerabo. Vnum istum practicum materiae tuae dissertationis, et ego in ipsa praxi Inquisitoris publici aliquot ante tempus sum expertus. Specialem inquisitionem non vtilem solum sed necessariam arbitror, ubi corporis delicti et delinquentis imputatiuitatis certitudinem ab omnibus dubiis remouet. Ast pedantissimi iuridici incurrit omnino notam, ubi iam satis instructa generali inquisitione saepe in leuissimis delictis merae formalitatis gratia desideratur a iudice qui neque temporis pretium aliis vtilioribus laboribus impendendum aestimare valet, neque inquisiti captiuitatis saepe magis quam poenae infingendae infeliciois prorogationem attendit; expensarum augmenti, et sententionando sibi mediante Catechismo vt ita dicam iuridico, commoditatem aliis laborem inutilem reddere solum habet rationem.

Pium erit ita pii et sagacis inquisitoris semper votum speciali inquisitioni statuere limites quos ultra citraque nequit consistere rectum. Ast ipsum manebit votum! Avus et proavus statuerunt specialis inquisitionis formalitatem, nulla amplius habita ratione momentorum; Orrodoxia iuridica haereticos non admittet.

Manum itaque de Tabula!

Gratulus Tibi, amicissime Geier, de felici et cum optima laude peracto vitae academicae curriculo. Redi in patriam (vbicumque est bene erit etiam patria). Fruere praemiis quae tua bene merita tibi promittunt. Nunquam erit aliquid magis in votis meis quam vt felicitatem et iucunditatem vitae tuae sim promoturus. Si desunt vires laudanda tamen erit voluntas. Ita vale et me quod facis, amicitiae tuae commendatum serua. Berolini calendis Aprilis. 1777.

DOCTIS.

DOCTISSIMO DOMINO RESPONDENTI

AMICO SVO VALDE DILECTO

ET VETERANO

IOHANNES THEOPHILVS WILLER

S. P. S.

Intras igitur, MI CHERE DULCISIME! sacro horrore percussus, in templa The-
midos, seu potius — intima sui sacrarii penetralia Dea tibi pandit, tibi! cuius tem-
pora Musae et Gratiae iam dudum myrtho et lauro cinxerunt. O! me infelicem! quod
TUA consuetudine, qua in alma viadrina sum fruius, non amplius vti possum! O! me
infelicem, quod tibi, (quem fatorum meumque tibi placendi studium, non ore
sed in scriptis profiteri possum! Exhibuisti hodie diligentiae TUAE indefessae et TUORUM
in *Iurisprudentia Criminali* progressuum illustra specimina — TUORUM Commilitonum ap-
plausus et vota aures TVAS suaviter mulcent, atque dignus es, cuius laudes ab omni-
bus publice praedicentur, quos tui ingenii dotes, morum suavitatis atque tui pectoris
candor non latent. Accipe igitur et mea vota, vota animi tibi deuinctissimi, vinas diu
in matris honestissimae solatium, familiae TUAE splendidissimae emolumentum, ac in
meum praesidium atque dulce decus.

Fausto fidere in patriam solida ornatus doctrina redeas ab omnibus amatus & desi-
deratus, atque me in posterum tuo amore, quo mihi nil prius, antiquius est et iucundius
non dedigneris. Credas velim, in grato pectore memoriam amici qualem te cognoui
nunquam fore interitum.

Tecum vivere amem. Tecum obeam libens. Vale. Dabam Nissae d. 5. April 1777.

Halle, Diss., 1777/78

VD18

ULB Halle

3

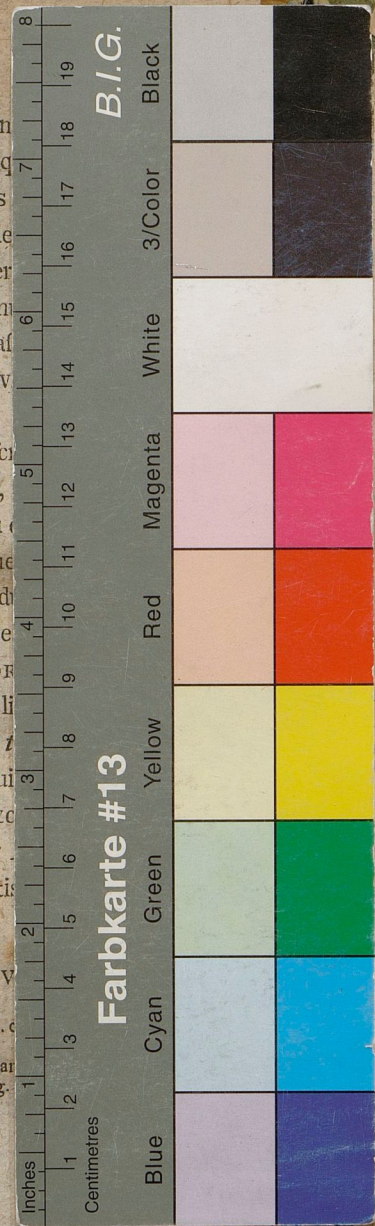
002 187 604

f
sb

4. Pra 36 ran. 3
5
3²

DISSERTATIO IVRIS CRIMINALIS
SENTENTIA CONDEMNATORIA

PRAEVI A INQV I S I T I O N E
S P E C I A L I

P 313.
D V A M
P R A E S I D E
DANIELE NETTELBLADT

POT. BOR. REGI A CONSILIS INTIMIS
ACADEMIAE FRIDERICIANAE DIRECTORE
ET FACVLTATIS IVRIDICAE ORDINARIO

D. XXVIII. APRIL. MDCCLXXVII.

D E F E N D E T

CHRISTOPHORVS IOANNES GEIER

H I N S C H B E R G A S I L E S I V S

I V R . C A N D . E T R E G I A E S O C . S E N E N T I A R I V M E T A N T I V M F R A N C O F .

M E M B R . O R D .

H A L A E
A P V D I . C . H E N D E L .

